

300 és 260-as

1/4 és 1/8-os (ingli)

1/2 kg-os gyanta, mennyi-

Cluj

zár Rt. (rossziget)

karék. eladása.

külföldi bar- telek mellett. Aláb mellett plása és ipari a. 1378

nim német

alban pegyi

ng-féle tor-

kek zvetlen

Tsai

1388

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda
Bini-Kolozsvár, Str. Baroc
A. Pop, - Brauns-utca 13.
Az Uj Kelet telefonjai
Szerkesztőség ----- 977
Kiadóhivatal ----- 844
Nyomda ----- 870
Héber osztály ----- 485
Dr. H. Sz. ----- 688

Kéziratok kizárólag szerkesztőségnek szentelendők. - Kéziratokat nem adjunk vissza és nem fizetünk meg

V. évfolyam, 201. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Elul 19

1922 szeptember 12. Kedd

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI NAPILAP

1071
2211
Lejár
Hermann Goldschmidt ur
I. Wolfzelle 11

Az aradi országos cionista konferencia első napja

- Az Uj Kelet tudósítójától -

Arad, szept. 11. Ma, hétfőn délelőtt tíz órakor szép időben nyílt meg Aradon a kulturpalota dísztermében a harmadik országgrási konferencia. A delegátusok majdnem teljes számban jöttek el, mert érezték, hogy az aradi konferencia erkölcsi és politikai jelentősége túlhaladja az előzőkét. A kulturpalota előcsarnokában az aradi csoport vezetősége fogadta az érkezőket. A kulturpalota előtt pedig a kolozsvári cserkészszakosztályok tartották fenn a rendet, míg a nagyteremben a cserkészlányok teljesítettek szolgálatot. A díszterem pódiumát két fehér girlandok díszítették és sok-sok virág. Egyéb dísz nem volt. A konferenciára meghívott hivatalos előkelőségek és a nemzeti képviselők pontosan érkeztek meg. Elsőnek érkezett dr. Goldis László volt miniszter, röviddel utána dr. Barabás Béla, a magyar szövetség elnöke, majd Weisenburg Nándor a sváb nemzeti párt elnöke. Később jött dr. Robu János polgármester, dr. Peles Jecő aradmegyei alispán és Gritta Ovidiusz rendőrprefektus. Alig volt erdélyi város, ahonnan a zsidóság el nem küldte volna követeit.

A pódiumon megjelentek a Zsidó Nemzeti Szövetség intéző bizottságának tagjai és kezdetét vette a konferencia. Mely esendben dr. Jordán Sándor szatmári fribbri a következő imát mondta el:

Tisztelt gyülekezet! Népem előkelői, akiket Izrael népének ezrei megválasztottak s akik idegyülekeztek a Zs. N. Sz. szeretetteljes kívánságára, hogy tanácskozzanak az egész világon szét-

szórt Izrael népének javára és a mi földünk javára, hogy rendet teremtsenek a hitközségek szervezeteiben s abban az országban, amelynek polgárai vagyunk. Megáldlak benneteket nagy szeretettel, az örökkévaló Isten nevében. Béke reátok, béke a közellókra s béke azokra, akik Aradon házaikba fogadnak minket a testvériség és szeretet érzetével. Béke a távolból érkezeteknek, akik idefáradtak az ország minden részéből, hogy itt a közejőri dolgozzanak. Áldottak legyenek eljövetelekkor, áldás legyen tanácskozásaitok és elhatározásaitok. Izrael Istené világossítsa meg elméteket s árássa reátok az ő szellemét, a megismerés és istenfélelem szellemét. Most pedig Atyánk, királyunk, királyok királya, akinek kezében van az uralkodó szíve, hozzád emelem lelkemet és imádkozunk, hogy áldd meg a mi felséges királyunkat, első Ferdinándot és királyöknket, Máriát, áldd meg Nagyromániát, összes lakosait, őrid meg őket minden bajtól, add, hogy a korona tanácsadói bölcs értelemmel az ország javára vezessék az állam ügyeit. Tekints le népedre, Izraelre, Jakobnak, a te kiválszótadnak leszármazottjaira, akik szét-szórva élnek kétezer éve. Vezess minket a föld minden részéről emelt fővel a mi országunkba, hadd következzen Cionra a megváltás korszaka.

Az imát a közönség felállva meghatott lélekkel hallgatta végig. Ezután az elnökség nevében dr. Fischer Tivadar emelkedett szólásra.

Dr. Fischer Tivadar megnyitója

A konferenciát dr. Fischer Tivadar, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke nyitotta meg héber, román és német nyelvű beszéddel. Héberül a következőket mondotta:

Tisztelt gyülekezet! Erdély, Bánát, Körösvidék és Máramaros fiatal zsidó nemzeti szervezeteinek életében ismét végeért egy évi időszak és újabb itt az óra, midőn ez országgrész nemzeti öntudattól és nemzeti életakarástól öltött zsidó lakosságának képviselője, a zsidó nép e nemzeti életkedvtől duzzadó, eleven töredékeknek parlamentje összeáll, hogy visszatekinthessen az elmúlt évre és előre is vessen egy pillantást a most kezdődőre, hogy megállapítsa, lehet-e és mennyiben a szervezet fejlődésében és a céljai megvalósulásához vezető pályán előhaladást feljegyezni; összeáll, hogy számot adjon magának, mi történt helyesen és mi lett elhibázva és hogy ebből levonja a tanulságokat a jövőre nézve; összeáll,

hogy a legközelebbi időben végzendő zsidó nemzeti munkának irányt szabjon

s hogy ennek teljesítése végett önmagára és az általa képviselt népre komoly kötelességeket és áldozatokat rójjon és felélessze a nemzeti lelkesedést tüzet és megacélozza a nemzeti akarást erejét.
- Epen most oly időben va-

rosos Zsidó Nemzeti Szövetségének ezidőszerű vezetősége nevében van szerencsém mindnyájukat, kik ez ünnepi órában itt együtt vannak, a legszívélyesebben üdvözölni.

Az államhatalom felé

Itt dr. Fischer Tivadar rövid pihenőt tartott, majd román nyelven folytatta.

- Erdély, Bánát, Körösvidék, és Máramaros Zsidó Nemzeti Szövetségének nevében mély tisztelettel üdvözölöm önöket uraim, akik itt az állami és városi hatóságoknak és egyúttal a román nemzetnek is képviselői gyanánt vannak jelen. Fogadják, kérem, bennő örömünk és őszinte köszönetünk nyilvánítását, hogy eleget téve meghívásunknak, megjelentek s szövetségi konferencia ez ünnepélyes megnyitó ülésén való megjelenésükkel.

- Arad első ízben tanuja egy nagyobbserűi manifesztációnak, mely zsidó nemzeti jelleggel bír. Ezért, úgy vélem, nem szabad elmulasztanom, hogy kiemeljem ez alkalommal, - ami egyébként önként értendő és a román közvélemény előtt eléggé tudva is van - hogy a zsidó nemzeti törekvések semmi irányban nem kereszteszik Nagyrománia megszilárdulásának és konszolidációjának útját, sőt ellenkezőleg

eme törekvések érvényesülése csak előnyöket hozhat az új román államalakulatnak.

- Szövetségünk céljai között egyetlenegy sincs, amely által összeközösbe juthatnánk állampolgári kötelességeinkkel. Hogy titkos törekvéseink legyenek, a legmerészebb képzelet sem képes ezt feltételezni. Ily gyanúnak még árnyéka sem lehetése. Nyílt programunk homlokán pedig az a jelszó áll, - s az állott élen mindenkor az e program alapján tett nyilatkozatainknak - hogy

amiket akarunk, mind a román nemzettel akarjuk, semmitsem ellene.

Céljaink közül egyetlenegy sem léphet ki a trón és haza iránti hűségnek és lojalitásnak előttünk szent követelményei által vont korlátok közül. Azt akarjuk, hogy jövő nemzedékeink számára a legmagasabb színvonalu zsidó nemzeti élet alapjait vessük meg, amely egy más nemzeti jelleggel bíró államban - ha igazán demokratikus berendezkedésű - elérhető. Ezért

valóban demokratikus berendezkedést kívánunk, olyant, mely az ugynevezett kisebbségi jogok teljes birtokát és szabad gyakorlását biztosítja számunkra és ezáltal a lehetőséget nyújtja nekünk, hogy megvalósítsuk emeltett célunkat.

És vajjon ez ellenkeznék a román állam és román nemzet felelőbb érdekeivel? Bizonyára nem. Hiszen ez egyáltalán nem sértené a román nemzetnek többségi pozícióját és semmiképp nem zavarhatná meg békés fejlődését.
Egyébiránt az általunk áhitott

zsidó nemzeti élet nem akar merev elzárkozást jelenteni a román nemzet szellemétől, nyelvétől és kulturájától, ideáljaitól, szóval a román nemzeti érzés világtól. Dehogy is. Mi jövő nemzedékeinket úgy akarjuk felnevelni, hogy tanulják meg ismerni, megérteni és szeretni a román lélek kincsét, de mindenkor öntudatosak lévén abban, hogy ők zsidók, a népi-ségükhöz és hitükhöz való tántoríthatatlan ragaszkodást vértanusággal megpecsételt ósok hosszú sorának szent emléke által elszakíthatatlanul összefonva Izrael népével, egy nagy és híres multu néppel és amely

példa nélkül álló, évszázados szenvedéseivel megváltotta magának a jogot, hogy dicső jövődjöje is legyen.

Ennek a reménybeli jövőnek előfeltétele épen a zsidó nemzeti lét teljes rekonstrukciója lévén és ez nem lévén elképzelhető a palesztinai zsidó állam ujonnan való felépítése nélkül, természetesen, hogy a zsidó nemzeti öntudat, a zsidó nemzeti érzés mindenütt ama világmozgalomhoz való csatlakozásban is szokott megnyilvánulni, amely „cionismus“ név alatt ismeretes. Szövetségünk programja is magában foglalja a cionista ideál szolgálatát és a közreműködését abban az óriási munkában, mely egy zsidó nemzeti otthonnak Izrael ősi földjén való felállítására irányul.

De Palesztinára irányított tekintetünk egy pillanatra sem felejteti el velünk, hogy ez az ország, ahol születtünk, ahol élünk: a mi hazánk, amelyért munkálkodnunk kell, amelyért áldoznunk kell és amelyért, ha védelme követeli, meghalunk is kell.

A cionista munkában való részvételünk semmivel sem csökkentheti a mi tiszta hazafiasságunkat.

És úgy hisszük, hogy épen ezen hazafiasságunkról teszünk tanuságot, midőn kisebbségi jogainkért küzdünk, mert miként más alkalommal is batorkodtam hangsúlyozni,

Nagyrománia igazán nagy és dicső csak a keretjében együtt-lakó összes népek boldogulása és megelégedettsége által lehet.

A kisebbségek felé

Taps és helyeslés fogadta dr. Fischer Tivadar e frappáns szavait. Az elnök azután németül kezdett beszélni és ezeket mondta:

- Miként előzőt is hasonló alkalommal, ezuttal is az itt jelenlévőknek legtöbbje által érteit német nyelven folytatom.

- Szívbeli köszöntöm most azokat az igen tisztelt urakat, kik mint az aradi magyarság és némettség reprezentánsai vannak itt jelen. Szívbeli örülünk, hogy az erdélyi testvérkisebbségek több vezető személyiségét is nagyrabesült vendégeink között üdvözölhetjük, hiszen megjelenésükben talán annak jelét szabad látnunk, hogy Arad városának magyarságában és némettségében is érvényesülni kezd a megérics és szimpátia a zsidó nemzeti ügy iránt.

Valóban igen kívánatos lenne, hogy nemzeti egyesülésünk létjogosultsága végre a testvérkisebbségek-nél is ugyanarra az elismerésre találjon, hogy törekvései a testvérkisebbségek-nél ugyanazzal a megértéssel és saimpátiával találkozzanak, melyben mi az ő hasonló szervezeteiket mindenkor részesítettük. Miként már annyiszor voltam bátor

hangsúlyozni, ezzel az alkalommal is bátorodom rámutatni, hogy

a romániai etnikai kisebbségek kérdéskomplexumának szerencsés megoldása mindenkéltől az érdekelt kisebbségek nemzeti szervezeteinek egymáshoz való barátságos, hátaó gondolat nélküli közeledésétől és egymás közötti őszinte megegyezésétől függ.

Ez okból például elhibázott magyar politika az, amelynek a mi nemzeti egyesülésünk szála a szemében, a mely azt lebecsüli vagy ignorálja, vagy szervezetünk fejlődését és további kiépülését az egyik vagy másik uton kontrakarrizálni igyekszik.

Nem, az ilyen magyar politika nem jó politika.

Abban a politikai küzdelemben, mely az ezen országbeli összes etnikai kisebbségek közös főfeljárt folyik, tudniillik azért, hogy közbizalmi jogalanyiságuk az állam által elismertessék és az ugynevezett perszonális autonómia jogosítványával felruházassék, — úgy hiszem — a magyar nemzeti egyesülésnek az ország zsidó kisebbségének egy erős nemzeti szervezetével való testvéri viszony és együttműködés

több előnyt hozó lenne, mint egyes zsidó elemek tagsága saját köteleikében.

És nem mulasztatom el, hogy ehhez még egy megjegyzést fűzzek.

Jogunk van minden zsidóhoz

A magyar politikai sajtó nem egy orgánumban többször szemünkre vetették, hogy mi a magukat magyaroknak valló zsidó elemeket terrorizáljuk. Erre most e helyről felelni akarok. Nem tudom, hogy azok, akik terrorizálással vádoltak

A konferencia munkaprogramja

A program mindnyájatok előtt már ismeretes. Annak magvával az jelölhető meg, hogy a romániai zsidóság két igen nagy fontosságú problémája fogja foglalkoztatni a konferenciát, amelyek fölött alaposan tanácskozni és amelyekhez határozottan állást foglalni, itt a legfőbb ideje. Ezek:

a zsidó községek megszervezésére vonatkozó törvényjavaslatnak és a zsidó néppártnak kérdései.

Mindkét kérdés megoldása döntő jelentőséggel bír a nagyromániai zsidó élet további fejlődésére nézve. Az új törvénynek szellemétől és tartalmától, mely az ország zsidó községeinek megszervezését és azok jogviszonyait egységesen szabályozni hivatott, függ az, hogy lehet-e valaha olyan községi szervezetünk, mely a tagjai összes hitéleti, kulturális és szociális szükségleteinek kielégítéséhez szükséges eszközöket előteremtteni képes.

Az Erdély, Bánát, Körösvidék és Máramaros területén létező mai hitközségek erre — sajnos — egyáltalán nem alkalmasak. Bizonyítékul ennek az a körülmény, hogy — eltekintve a rituális intézményektől, melyek nem kevés hitközségben sajtóan igen szegényesek, hiányosak — egyéb tekintetben, vagyis ami a kulturális és közjóléti intézményeket illeti, általánoságban nyomorúságosan nézünk ki. És ez az annyira bántó, az ország egész zsidóságát valósággal megstigmatizáló állapot — szerény nézetem szerint — főleg arra vezethető vissza, hogy

a törvényes rendszer, amelyek alapja mai hitközségeink meg vannak szervezve, rossz.

Ezért kötelessége a konferenciának gondosan megvizsgálni és mérlegelni, miben rejlik tulajdonképpen a kérdéses rendszernek következményeiben oly súlyos hibája, valamint erélyes rendszabályokat igénybe venni, hogy a nagyromániai zsidó községi szervezetnek a közeljövőben történő, új szabályozása minél tökéletesebb alakuljon.

bennünket, tulajdonképpen mit értettek e kifejezés alatt.

De ha maga az a tény, hogy mi nem szűnünk meg, mindenkit aki zsidó, a zsidó népiség számára reklamálni, terrorizmusnak nevezhető, — úgy ebben a terrorizmusban bűnösöknek ismerjük be magunkat.

Igen, reklamáljuk őket, ezeket a zsidó elemeket. Reklamáljuk a zsidó népiség részére, amelyet mi már körülsergeltünk. Igen, mi követeljük,

minden zsidó intelligenciát és ismeret, minden zsidó képességet, minden zsidó vagyont, szóval minden zsidó energiát első sorban a zsidó népiségnek, a zsidó közcélokra álljon szolgálatában!

Ezen népiség nevében tesszük ezt és a legnagyobb mértékben jogosultak vagyunk rá. Hogy tegyük, nemcsak természetes jogunk, sőt kötelességünk is.

Rémülhetőség már közel van az idő, midőn ilyen téma többé nem fog létezni. S akkor, úgy vélem, a különböző erdélyi kisebbségeknek nemzeti szervezetei közötti harmónikus együttműködésének semmi sem fog utjában állani!

A legelőszörben üdvözlöm most szeretett testvéreinket és elvtársainkat, akik a távoli zsidóság képviselőiben jöttek ide, hogy a konferencián való részvételükkel annak munkáját támogassák és sikerét előmozdítsák.

Szívvel üdvözlöm a többi hölgyeket és urakat is, akik itt nagyra-becsült vendégeink gyanánt vannak jelen és végül hozzátok fordulok, szeretett testvéreim, kik Erdély, Bánát, Körösvidék és Máramaros Zsidó Nemzeti Szövetségének a konferenciára megválasztott delegátusaiaként gyűltetek itt egybe és a szervezet lelépő központi vezetőségének nevében szívből „Isten hozott”-at mondom nektek.

De mielőbbi megoldásra vár a másik kérdés is, mely arra vonatkozik, hogy melyik ut takintható a leginkább eredményt ígérnek az or politikai program megvalósítása szempontjából, melyet nemzeti szövetségünk a nagyromániai zsidóság kisebbségi jogaira nézve felállított, hogy a törvényhozás és a választásnak alávetett, más általános jellegű testületek megválasztásánál a zsidó polgároknak mily alapon való csoportosulása lenne a legmegfelelőbb — s ez a kérdés a zsidó néppárt kérdése. Kétségtelen, hogy

ig a kisebbségi kérdés nincs az igazi demokrácia elveinek megfelelően elintézve; a zsidó néppárt politikai szükségesség.

Továbbá kézenfekvőleg kívánatos, hogy a jövőben bármily választásra bármikor elkészülve legyünk, s ebből folyik, hogy a zsidó néppárt kiépítésének husavona nélkül kellene történnie.

Ezért a jelen konferenciának egyik legelőkelőbb feladata, hogy a zsidó néppárt kérdésével behatóan foglalkozzék és kiépítésére megadja a kezdeményezést és az irányt.

A múlt kritikája és a jövő bizalma

A visszapiantás, melyet a konferencia szervezetünk életének most letelt időszakára vetni fog, — sajnos, jelezniem kell — nem tudhat majd épen megelégedettséget kelteni. Az előhaladás, mely nemzeti egyesülésünk fejlődésében az elmúlt évek időszakában főleg jegyezhető,

messze mögötte maradt annak, melyet a múlt évi konferencián a jövő perspektívája szemünk elé állított.

Akkoriban közvetlenül szervezeti szabályzatunknak a kormány által történt jóváhagyása után voltunk és abban a reményben, hogy szervezeteink fejlődésében ez a tény egy lendületes emelkedésnek periódusát hozta magával. Ez, sajnos, illúzióknak bizonyult. Várakozásainkban csalódunk kellett. A fejlődési folyamat-

nak remélt gyógyulása helyett az még valamivel lassabbá lett. Gyakori volt az eset, hogy a Szövetség vezetőségének bizonyos stagnálást kellett észlelnie: itt-ott a mozgalmat bizonyos allanyhulása vált érezhetővé.

Ezt csakis azzal a körülménnyel hozhatom összefüggésbe, hogy amennyi irigylármelő helyzet, melyben a palesztinai mandátumnak a népszövetség által történt ratifikálását megelőző hónapokban az egész cionizmus leledzett, a népszövetségünk fejlődésének feltételeire is hátrányos befolyást gyakorolt.

Ma azonban, kedves testvéreim, a most kezdődő időszak tekintetében talán szerencsésebb, új reményeket szabad táplálnunk. Ma már

megszűnt a lidércnyomás, amely a legutóbbi időben a cionizmuson felüdt. Ma a palesztinai mandátum ratifikálva van.

Az újjelésed friss fészallata vonult át a cionizmus világlaborára és izmár új lelkesedéssel, megújított erővel vezet tovább a történelem tengerén a zsidó nemzetnek a győzelmet és ellenséges fodorlat hullám-

Robu polgármester és Goldis László beszél

Fischer Tivadar dr. megnyitja után dr. Robu János polgármester a következő szavakkal üdvözölte a konferenciát:

— Tisztelt uraim! A külföldi sajtóban állandóan olyan tendenciós híreket terjesztettek el, hogy Romániában elnyomják a nemzeti kisebbségeket. Ha ez igaz volna, akkor a zsidó nemzetiség nem jutott volna el a mai alkalmhoz, hogy itt most zsidó nemzeti konferenciát tartson. Tudom, hogy a zsidó nemzetiség mozgalmának nagy nehézségekkel kell megküszödni, de álljon önök előtt az a tétel, hogy minél nehezebb a munka, annál értékesebb lesz a győzelem.

Ismerve a zsidóság kiváló képességét, abban a reményben üdvözlöm a konferenciát, hogy a zsidó nemzeti mozgalmat célhoz juttatják.

A főpolgármester tapssal fogadást bocsátó után dr. Goldis László volt miniszter emelkedett szóléra:

— Tisztelt konferencia! Összinte köszönetemnek azok kifejezését, hogy a konferencia engem meghívni sziveskedett. Nemcsak azért jöttem el, hogy az irányomban tanúsított udvariassági tényleket hasonlóval viszonozzam, hanem azért is, hogy azzal annak a feltétlen szimpátiának adjak kifejezést, amelyet az önök mozgalmá iránt viseltem. Mindig azt mondtam, hogy

a zsidó nép mozgalmá az a mozgalom, amelyet az egész civilizált emberiségnek szimpátiával kell kísénnie.

— Mindig a nemzeti kisebbségekért harcoltam és csak örülni tudok, hogy a zsidóság nemzeti mozgalmá ebben az irányban is kifejlődött, mert én azon a nézetem vagyok, hogy minél nagyobb eredménye lesz a mozgalomnak, amely egy táborba akarja tömöríteni a zsidóságot, annál hasznosabb csoportja lesz a zsidóság az államnak. A román nemzeti párt és én, aki ehhez a párthoz tartozom, mindig őszintén hívtel volnunk és vagyunk annak az elvnek, hogy minden Romániában élő kisebbség szabadon fejlődhesse. Az albuljain határozatokban, amelyeknek én is egyik rendezője voltam, ezt az elvet nemcsak paragrafokba írtuk, hanem őszintén is gondoltuk.

Goldis beszédét percenkig tartó taps fogadta. Utána dr. Singer Jenő az aradi csoport nevében üdvözölte a konferenciát. Eapán Popper Béla az aradi ortodox hitközség nevében beszélt, majd dr. Gabel Dávid tartott komoly és mélyenható előadást a zsidóság világhelyzetéről.

Palesztina, antiszemitizmus és asszimiláció

Ismerette a palesztinai mandátum jóváhagyását, amelyek értelmében a zsidóság Palesztinában nemzeti otthonhoz jutott. Palesztina othona lesz va-

torlaszából Isten segítségével megmenekült hajóját a magára tűzött kék-fehér lobogó alatt — Ósujország partjai felé.

Ósujország! Nem fog álom maradni, valóságga lesz majd! Hiszen ha eddig az akaratok akartak és erős akaratukkal elérték a Balfour-deklarációt, a sanremói határozatot és ezek politikai betetőzéseként a palesztinai mandátumnak a népszövetség által való ratifikálását, — ezentul bizonyára a zsidó nép összes milliói fogják akarai. És „ha akarjátok, valóság” — ezt az egyszerű és mégis oly nagy igazságot hagyta drága örökségül a zsidó népra legjobb fia, Herzl Tivadar.

Szenteljük a néma kegyelet egy pillanatát a felejthetetlen szerett emlékének!

Népe iránti lángoló szeretetével, a sionista ideálért való önfeláldozó odaadásával — kedves testvéreim — a teremő akarat összehasonlíthatatlan példáját mutatta az utókorak ó magy. Legyen hát számunkra e konferencia a „Herzl” i akarás iskolája, hassa át e konferenciát Herzl szelleme. Ezzel a konferenciát megnyitottam nyilvánítom.

Goldis László beszél

laha azoknak, akik eddigi hazájukban akár nemzeti érzésük, akár kénszerítő szükség hatása alatt megmaradni nem tudnak, vagy nem akarnak. Nagyjelentőségű a mandátum, a kéteser év óta szétszört zsidóság történelmében. Bár nem szabad az eddigi vívmányokat tulbecsülni, de látszólag sem szabad, Palesztina felépülésé és a nagy zsidó bevándorlása való előkészítése még sok munkát és sok pénzt igényel. A türelmetlenkedők rossz szolgálatot tesznek, ha nem látják annak az épületnek a tetejét, amelynek csak most raktuk le az alapjait. Ezek panaszkodnak az épület kényelmetlensége miatt, pedig a legnehezebb munka már mögöttünk van. Anzalt az energiával, amellyel ezt elvégeztük, el fogjuk végezni a következőket is.

Palesztina kiépítése sürgős, mert a zsidó menekülésre még számitani kell.

Oroszországban a zsidók helyzete nem lesz kedvezőbb. Az ottani testvéreink sokat szenvedtek a múlt esztendőben. Ki tudja, hogy egy Oroszországban beálló reakció nem e fog még súlyosabb megpróbáltatásokat hozni ottani testvéreinkre, amelyek már eddig is legfőbbbet szenvedtek. Nagy csalódás érte a zsidóságot Lengyelországban is, nemkülönben Litvániában, bár itt legutóbb sikerült a zsidó nemzetiségű kisebbségi jogokat elfogadtatni. Hiszünk, hogy ez Lengyelországban is sikerülni fog. Kedvezőbb a zsidóság helyzete nyugaton. A háború és az azt követő időszak a kereskedőknek általában kedvezőbb lehetőségeket teremtett és ez a nyugati zsidóság gazdasági helyzetére kedvező hatással volt. Ez viszont fokozta irántuk az irigység által kelteit ellenszenvet.

Az új zsidógazdagok költelezése új ervet szolgáltatott az antiszemitizmusnak, de jogtalanul,

mert a köz szemponyjából hasonló volt az új zsidó gazdagok költelezése, amely ipart teremtett, embereket foglalkoztatott, elősegítette a kulturát, de a keresztény meggazdagodottak a pénzükön ülték. Az ellenszenv a meggazdagodott zsidókkal szemben általános, valamennyi háborúban résztvevő államban. A győztes államokban egyes kiváló testvéreinknek alkalmuk volt szolgálatait tenni hazájuknak, amit hazájuk nem felejtett el.

Kedvezőtlen a zsidóság helyzete Magyarországon, ahol a reakciós kormányzat igazságtalan különbbséget tesz zsidó és nemzsidó közt.

Németországban és Ausztriában nincs hivatalos antiszemitizmus, de társadalmi téren annál szomorúbb tapasztalatok bizonyítják az antiszemitizmus terjedését. Rathenau tragikus halála alkalmával egy német hírlap Rathenau elleni mérfnyeltről szóló kép előtt ezt írta: „Egy halott, ötvenmillió sebesült”.

Rathenau sebesült

Az anii párhuz

Semmi helyzetünk amely nem gyenkezőse önértelme nem méltó kultúrája bármely még Rom sam volt az óromán talán a azsal igye elig két zsidójobbba és szerve ség, amel léha két é eam bírt, gának bot don véli a pártcaba kénye-ked tebe Rom kóit. Nagy jess a h év mulva laupolgár telen, we

a zsidó mint z

amely p ahhoz a programja Dr. G előadásán delegátusok lesatására soknak fig bartnak az ország búságot az ország meg magá ságait kon

Gabel be a konferé bizottságo kők: Roth zeln Kálm Salamon saeben, M Jordán Sá mos Szás

Fr nem k

A kor nak hatás válik a l allapítat, lasztsáib csak a re lete, hane Esar vago óta az e d táraiban. szor kínál hogy az é áron érté set, hogy é és nagy é még most tani, mert felvevőké másrészt lehetetlen akció leb féls regé télen meg erdélyi lis zését, de ennek ny gondolásra hasonló e

Mivel délyi és nem tette vallat kót

Rot

ével meg-
ásra tűzött
Ósujország

alom ma-
jál Hiszen
ak és erős
ifour-dekla-
rozatot és
ént a pa-
népszóvat-
— ezentul
szes milliói
arjátok, va-
és mégis
gyta drága
legjobb fia,

yelet egy
en szere-
!

retetével, a
önfeláldozó
estvéreim —
oníthatatlan
tókornak ő
nkra e kon-
ás iskolája,
Herzl szel-
ciát megnyi-

beszél

gi házájukban
ar kényessé-
maradni nem
k. Nagyjelen-
késeser év óta
pimében. Bár
vivmányokat
i sem szabad.
A nagy zsidó
késítés még
at igényel. A
olgálatot tes-
nak az épület-
ek csak most
Esek panasz-
nyelmedensége
bb munka már
az energiával,
el fogjuk vé-

ürgős, mert
még szá-
l.

helyzete nem
ani testvéreink
lt esatandóben.
Oroszországban
g még súlyo-
s-honi ottani
már eddig is
Nagy család
relországban is,
n, bár itt leg-
bó nemzetiségi
gadatni. Hisz-
yelországban is
b a zsidóság
hábora és az
kereskedőknek
phetőségeket te-
zsidóság gaz-
dvező hatással
ozta irántuk az
lenszenvet.

k költekezése
ott az anti-
jogtalanul,
bőli hasznos volt
öltökése, amely
ket foglalokos-
urát, de a keresz-
k a pénzükön
meggardagodott
ános, valamennyi
amban. A győz-
víváló testvéreink-
szolgálatot tenni
ájuk nem felej-

óság helyzete
hoi a reakciós
gtalan külön-
nematizidó közt.

Ansatriában nicos
us, de társadalmi
bb tapasztalások
nizmus terjedé-
s hála alkalmá-
Rathenau elleni
p eőle ezt írta
millió sebesült"

Rathenau halálát majdnem gazdasági
beszeomlásával fizette meg Németország.

**Az anizemilizmus erősödésével
párhuzamosan erősödik a zsidó-
ság önértelme is.**

Semmisem ártott annyira társadalmi
helyzetünknek, mint az asszimiláció,
amely nem más, mint a zsidóság szá-
gyenkezése zsidó volta miatt, valamint
önérettelen, gyáva magatartás, amely
nem méltó ahhoz a néphez, amelynek
kulturájára régibb és értékesebb mint
bármely más néphez. Elismert, hogy
még Romániában is, ahol eddig nyoma
sem volt az asszimilációnak, ma már
az örömaniai zsidóság egy töredéke
talán a szomszédországok példájára
asszilygyekszik bebizonyítani hitéljét az
alig két éves emancipációt, hogy
mindjártban távolodjék a zsidó pártoktól
és szervezeteiktől. Az örömaniai zsidó-
ság, amelynek kilencvenkilenc száza-
létszám két év még állampolgári jogokkal
sem bírt, keresi az alkalmat hazafia-
gának bebizonyítására és ezt oly mó-
don véli megtalálni, hogy a meglevő
pártokba olvad bele. Mindegyik a maga
kényes-kedve szorít és nem veszi tekin-
tetbe Románia önszidóságának érde-
keit. Nagyon valószínű, hogy ennek az
össes a következménye, hogy néhány
év múlva a zsidóság lesz a román ál-
lampolgár mintaképe. Pedig es hely-
telen, wert

**A zsidóság ne akarjon más lenni
mint zsidó és maradjon meg a
maga pártjában,**

amely pártok aztán csalákoshatnak
ahhoz a romániai párthoz, amelynek
programja leginkább szimpatikus.

Dr. Gábel beszédének végén levonja
elődadásának tanulságait, amennyiben a
delegátusokat a Palesztina-munka fej-
lesztésére buzdítja. A román politika-
soknak figyelmebe ajánlja Werner Sou-
bertnak azt a megállapítást, hogy az
az ország, ahol a zsidóság teljes sze-
bédtséget élvez: felirágzik, ellenben az
az ország, amely tényleg zsidóktól fosztja
meg magát, amely a zsidóság szabad-
ságait korlátozza.

Az el őkség

Gábel beszéde után megválasztották
a konferencia elnökségét és az igazoló
bizottságot Elnök Kálmán József Arad,
Társelnök Deutsch Mór Lugos, Alelnö-
kök: Rothbarth Jakab Temesvár, Wur-
zeln Kálmán Marosvásárhely, dr. Ritter
Salamon Brassó, Lukács Aladár Nagy-
sáben, Moskovitz Béla Nagybánya, dr.
Jordán Sándor Szatmár és Spitzer Vil-
mos Szászrégen.

**Franciaországnak
nem kell a román liszt**

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A kormány liszt kiviteli politikájá-
nak hatása mindjobban érezhetővé
válk a liszt piacon. Ma már meg-
állapíthatjuk, hogy a kivitel elcu-
lazásából származó károki nem-
csak a regái malmok érdekképvise-
lete, hanem a kormány is felelős.
Ezer vagon 0 és liszt hever egy év
óta az erdélyi és bánáti malmok rak-
táraiban, pedig az elmúlt évben so-
szor kínákozott kintő alkalom arra,
hogy az ezer vagon lisztet magas
áron értékesíthessék. Ma az a hely-
zet, hogy a hosszú idő óta heverő
és nagy értéket képviselő lisztet
még most sem lehet külföldre szállí-
tani, mert egyrészt a külföldi piac
felvevőképessége nagyon leromlott,
másképp a jelenlegi kiviteli illetéket
lehetővé teszi egy reális tranzak-
ció lebonyolítását. A versenytel-
főli regái malomérdekeltség a
télén megakadályozhatták ugyan az
erdélyi lisztfelesleg külföldi elhelye-
zését, de az a felháborodás, ami
ennek nyomán járt, bizonyára meg-
gondolásra fogja késztetni a kormányt
haszonl esetekben.

Mivel a kormány hibájából az er-
délyi és bánáti malmok idejében
nem tettek eleget Svájccal szemben
vállalt kötelezettségeiknek, Svájc ma

már nem hajlandó átvenni az ezer
vagon lisztet. Sasu kereskedelem-
ügyi miniszter, akinek napokban rész-
letesen informáltak a malom szövetség
vezetői a sivar helyzetéről, tegnapelőtt
ankétot hívott egybe Bukarestben. A
kereskedelmi minisztériumban a ma-
lom szövetség vezetőin kívül résztvet-
tek a minisztérium szakértői is. Sasu
miniszter beszédében kijelentette,
hogy a tavalyi liszt kiviteli rendelet
elkészítése körül tényleg történtek
mulasztások, amit azonban az új ki-
viteli rendeletről igyekeztek kikü-
szöbösíteni. A malom szövetség vezetői-
nek azt tanácsolta, hogy a kényyszer-
helyzetre való tekintettel igyekezze-
nek öntékezésbe lépni Svájc kikap-
csolásával más államok, főleg Fran-
ciaország kereskedelmi szerveivel. A
malom szövetség vezetősége még az-
nap felkereste a bukaresti francia

kereskedelmi missziót, ahol napi
áron felajánlották Franciaország szá-
mára az ezer vagon 0-ás lisztet. A
francia misszió vezetője kijelentette,
hogy Franciaországnak egyelőre
nincs szüksége export lisztra.

A malom szövetség vezetőségében
a Sasu miniszter elnökletével meg-
tartott ankét után az a vélemény
alakult ki, hogy a miniszterben meg-
van a hajlandóság a probléma ked-
vező és méltányos megoldására
Ezért elhatározták, hogy haladéka-
lanul kérik fogják az ezer vagon
liszt külföldre szállítását később meg-
állapítandó kiviteli illetékek mellett.
Ez volna az egyedüli mód arra, hogy
a jelenlegi külföldi viszonylatok kö-
zött reális áron elhelyezhessék az er-
délyi és bánáti malomtulajdonosok a
több százmilliót képviselő ezer vagon
lisztet.

**Aradon nem szabad támadni
az asszimilánsokat**

Miért cenzurálták ki az „Aradi Uj Kelet“ cikkét

— Az Uj Kelet munkatársától —

Arad, szept. 10. Aradon ma reg-
gel óta egy új lap jelenik meg. A
címe „Aradi Uj Kelet“ és az erdélyi
nemzeti zsidóság vándorparlamentjének
hivatalos lapja. A lap első száma
mindenütt, ahol megjelent, ahová für-
gelőben és szaporzhangú rikácsolók
szóvtették, méltó figyelmet keltett. Nem
annyira azaz, ami benne volt (bár
gazdag és változatos tartalom), hanem
főképpen azaz, ami hiányzott belőle.
Az „Aradi Uj Kelet“ első számát
ugyanis hatalmas fehér foltok tarkít-
ják, a szigorú cenzorokés kérelhetetlen
nyomai. Aradon cenzura van Határ-
városban nem szabad írni a lapoknak
semmi olyant, ami az állam érdekeire
veszélyes.

Az olvasó bizonyára kíváncsi lesz
rá, mit írhatott az „Aradi Uj Kelet“,
ami az állam érdekeit annyira veszé-
lyeztette, hogy a cenzorlelkű cenzor nem
nyugodhatott bele a közlésébe. Való-
ban, mi súlyos dolgokat írunk. Súlyo-
san megámsdánk az aradi asszimiláns
hitközségi vezetőköt, akik magukat ma-
gyarabbnak vallják a magyarnál, akik
benőnköt, nemzeti zsidókat megalkuvó
konjunkturalovagoknak bélyegeznek, de
minden nem gátolta meg őket abban,
hogy iskolájukban az első felszólításra
feladják a magyarnyelvű oktatást és a
román tanítási nyelvet fogadják el.
Hogy mi volt ebben az állam-
veszélyes? Ezt magunk is szeretők
volna tudni a szabó felkerestük dr. Mir-
koviczi cenzorfőnököt, aki az „Aradi Uj
Keletet“ cenzurálta és felvilágosítást
kértünk tőle. A felelet ezen az volt.
Küti, hogy Aradon a sajtónak nem
szabad támadnia az asszimiláns zsi-
dókat.

— Önök azért támadták az aradi
zsidó hitközség vezetőit — mondotta a
cenzorfőnök — mert iskolájukban a
román fogadják el a tanítási nyelvet. Ezt
nem engedhetjük meg, mert

**az aradi hitközség vezetői evvel
a határozattal bizonyosságát adták
annak, hogy jó románok.**

Több aradi lap is foglalokozni akart a
kérdéssel, de nekik sem engedtem
meg.

Hiába igyekeztünk megmagyarázni
a cenzorfőnöknek, mennyire erkölcselen
és nem őszinte ez a határozat, mert
hiszen az aradi hitközségi urak e hatá-
rosat ellenérs és továbbra is buzgó
magyar nemzetiségűeknek mondják ma-
gukat és egyáltalában nem veszélyeztetik
az állam érdekeit, ha a szabad vélemény-
nyilvánítás keretein belül kritika tár-
gyává tesszük a határozatot. A cenzor-
főnök ur hajthatatlan maradt. A cikk
nem jelenhetett meg. Az asszimilánsok
Aradon a román állam megkülönböztetett
oltalma alatt állanak.

Az Uj Kelet azonban cenzuramentő-
sen jelenik meg és csak az ügyességgel
objektív itélete szabhat korlátokat sze-

bad véleménynyilvánításának. Fontosnak
tartjuk az erdélyi zsidóság, de a román
állam jólfelgott érdekeiben is, hogy az
„Aradi Uj Kelet“ elfojtott igazságait
megtudja a közvélemény.

Tekintetes királyi ügyész ur, ezennel
közreadjuk a közfelfelt cikket a ha
olyasmint talál benne, ami veszélyezteteti
az állam biztonságát, vagy ellenkezik
Románia igazi érdekeivel, ám indítsa
meg az eljárást ellenünk.

**A cikk kicenzurázott része így
hangzik:**

Az aradi csoport közgyűlésén Fe-
rencz Mendel, a Zsidó Nemzeti Szövet-
ség főtitkára és kritikai magyulgitásba
helyezte az aradi hitközség állásfoga-
lását a tannyelvű kérdésben. Rámutatott
arra, milyen különös, hogy az aradi
hitközség, amelynek vezetői száper-
centos magyaroknak vallották magukat,
az első felszólításra épen száz procentet
engedték ebből a magyarságból.

Erre a kritikai megjegyzésre dr.
Schütz Henrik, az aradi hitközség el-
nöke több nyilatkozatban válaszolt.
Nyilatkozataiban minden tőle telhető
őkövetet, hogy magyulgitása és leg-
alább érthetővé tette a hitközségnek,
enyhén s-ólva következetlen állásfoga-
lását. Ez a törekvés azonban nem
igen sikerült, amint hogy nem is si-
kerülhetett. Két érvt sorakoztat fel
dr. Schütz. Az egyik, hogy a hitköz-
ség kényyszerhelyzetben volt, a másik,
hogy mielőtt a döntő lépésre elhatá-
rosta volna magát, kérdést intézett a
kolozsvári kongresszusni hitközséghez,
amelynek elnöke tudvalóvilg cionista,
shonnan azt a feleletet kapta, hogy a
kolozsvári zsidó iskolák a román és
héber tanítási nyelvre fognak áttérni.

Tehát kényyszerhelyzet. Vajon mit
tehet volna ilyen kényyszerhelyzetben egy
magyar (egy igazi magyar) iskolafen-
tartó testület? Minden józanul gondol-
kodó ember tisztában van vele, hogy
itt csak egy ut lehetőséges, bezárni az
iskolát mindaddig, míg a kényyszer-
helyzet meg nem szűnik s a tansza-
badság teljes korlátlanosságában vissza-
nem állítatik. Schütz dr. és az aradi
hitközség több más korifeusa alig né-
hány nappal az említett kényyszerhely-
zet előtt nyilatkozottak egy aradi lap
körkérdésére, amelyben valamennyien
kijelentették, hogy az aradi zsidók ma-
gyar nemzetiségűek, akiket semmi sem
választ el és semmi sem különböztet
meg a többi magyaroktól. Sőt ugyan-
akkor élesen nekitámadták a cionisták-
nak, akik szerintük áruló és megalkuvó
konjunkturalovagok. És ime alig né-
hány nappal később bekövetkezik az a
bizonyos kényyszerhelyzet s a magyar
nemzetiségű, sőt fajmagyar hitközségi
vezetőség néma megadással beadja a
derékát, feladja magyar nemzetiségét,
és azt magyar fajiságát s az aradi zsidó
iskola máról holnapra román lett. Ha

gyakorlatban még talán nem is, elvben
minden bizonyval.

Imo az asszimiláció erkölcselen kö-
vetkezetlensége, amelyben nincsen sem-
mi szubsztancia, amely legbousőbb lé-
nyegénél fogva konjunkturalis. Mert mit
dokumentált az aradi hitközség azzal,
hogy áttért a román nyelvre? Azt, hogy
a legközelebbi zsidó nemzedék Aradon
már román nemzetiségű, sőt román
fajú lesz.

Ezt semmiféle kényyszerhelyzettel
megtérni nem lehet. Éa kitagaduan a
fiamat, ha tudnám, hogy háat fog for-
dítani népének és fajtájának. Az aradi
hitközségi vezetőség egyenesen arra
neveli a zsidó ifjúságot, hogy meg-
tagadja nemzetét. Mármit magyar
nemzetét. Lehet e ilyen ideológiában
becsületes, tisztelőkü nemzedéket fel-
nevelni. Nem lett volna e erkölcsösebb
az aradi hitközségtől, ha meghallgatja
szenek a cionistának javaslatát, ari
helyes elikai érzékekkel azt követelte,
hogyha már semmi körülmények között
nem akarják a hébert, szüntessék meg
az iskolát, mert román nyelven sokkal
jobban és főként sokkal olcsóbban
tanulhatnak a gyerekek az állami is-
kolákban. Miért hozza a hitközség ezt
a majdnem negyedmilliót áldozatot
évente? Hogy fogyatkos román tu-
dásu tanítóit románul tanítsanak? Ezt
nyilván maga az állam sem látja szí-
vesen, viszont ha megszüntetik az is-
kolát, a gyerekek tovább látogathatják
a magyar felekezeti iskolákat.

Igen sajnálatos, hogy ebben az
iskolavitában nem hallottuk még egyet-
len magyar nyilatkozatot sem. Érdek-
lődsre tarthat mindenesetre számot,
miként vélekedik a magyarság az
aradi hitközség határozataról és álta-
lában az aradi hitközségi nagyságok
magyar fajiságáról.

Ami Schütz doktor másik érvt el-
leti, hogy a kolozsvári iskolákban is a
románra és héberre térnek át, hát itt
nagy, igen nagy különbség van. A
differencia épen az az etikai momen-
tum, amely az aradi határozatból olyan
kínóvan és féjdelmasan hiányzik. A
kolozsvári zsidó iskolák nemcsak ro-
mánra, hanem héberre is áttérnek, sőt
elsősorban héberre. A román mint az
állam nyelvét természetesen illog szin-
tén intenzíven fogják tanítani. Nagy
különbség ez. A kolozsvári határozat-
ban zsidó tartalom van és zsidó népi
tudat. Az aradiól ez teljesen hiány-
zik. Az aradi zsidó hitközség nagyjai
még az alternatívát sem akarták mag-
hagyni a következő generációknak, hogy
véletlenségből zsidó lehessen.

Taktikai szempontból is öszehason-
líthatatlanul helyesebb lett volna, ha a
hitközség bejelentti a román mellett a
héberre való áttérés kézzességét is Meny-
nyirel hosszabb átmeneti időt igényel-
hetett volna az iskola, ha a nehezeb-
ben és körülményesebben elssjártítható
héberrel van szó és mennyire erősebb
jogi és erkölcsi alapon követelhetne
volna ezt az átmenetet. Hiszen saját
nyelvére akar áttérni és kinek van
joga kételkedni ennek őszinteségében?

Am föltette az aradi iskolahatározat
napi vonatkozásainak (mert hiszen át-
meneti érvényű ez a határozat is, hol-
nap más vezetőség kerülhet a hitköz-
ség élére), én ebben az esetben is fel-
ismerem az asszimiláció és a zsidó nép
léleknélküli gáuit-életének nagy tragé-
diáját. I ne egy ember típus, amely két-
ségteleenül megvan győződve róla,
hogy férfiasan, sőt bátran oseelekszik és
anélkül hogy tudna róla, árulója lesz
az ügynek, amelyet szemnek tart. Az
aradi urak elárulták a zsidóságot, ezt
talán nem bánják, de elárulták a ma-
gyarságot is, a magyar kultúra ügyét,
amelyet pedig mellverdesve és bizo-
nyára őszintén magukénak mondtak.
De ők erről nem tehetnek. Az assi-
miláció természetrajza ez.

Marton Ernő.

— Hatvan baniért vásárol egy
levelezőlapot, felírja a nevét és a po-
stos címét és beküldi az Uj Kelet
könyvosztályának. Az Uj Kelet könyv-
osztálya díjmentesen értesíti Önt a
könyvujdonosságokról és elküldi Önnek
alkalmi katalógusait.

Rothmann Márton szabókellékek és Cluj, str. Matia (v. Mátyás kir.-utca) 2. sz.
rövidáru raktára Eladás nagyban és kicsinyben. Vidéki megrendeléseket postán eszközöl.

HIREK

— Öt vagon új bankjegy. Constantzából jelenik: A Jacques Fraycinet francia gőzösn ma 5 vagon új bankjegy érkezett a Banca Nationala részére.

— Változtatták a tanügyi nyelvrendeletet. Bukarestből jelenik: A nagyváradi zsidó sajtók egy küldöttsége jelent meg szombaton délután Anghelcsu közoktatásügyi miniszternél, akinek memorandumot nyújtottak át az ismeretes nyelvrendelet ügyében. A miniszter és a küldöttség tagjai között hosszabb vita fejlődött ki, melynek során tájékoztatták a minisztert rendelkezése tarthatatlanságáról. Az audienca végén a miniszter megígérte, hogy azonnal rendeletet bocsát ki, melynek értelmében azon tanulók, akik 1922 június 30-ig valamelyik magyar tan nyelvű iskolába fel voltak véve, azok középiskolai tanulmányait ugyanott vagy más magyar tan nyelvű középiskolában folytathatják. Az új tanulókra e rendelet nem fog vonatkozni.

— Szmirna kapituláció előtt. Szófiából jelentik, hogy a török lovasság körülfalta Szmirnát. A kemalisták haditanácsa elhatározta, hogy nem ad fegyverszünetet a görögöknek csak a következő feltételek mellett: Anatólia nyomban való kiürítése, az egész hadianyag kiszolgáltatása. Thraciába ne szabadon katonaságot küldeni. A fegyverszünet rövidlejárata legyen. Továbbá az előzetes békefeltételekbe bevételeket kívánják, hogy Tráciát őrizzék ki a görögök, a Dardanellákat adják vissza és Kiosz és Mitylena szigetekért fizessenek hadi kárpótlást. Kívánják továbbá azt, hogy Karaszban és Krivanban, esetleg Tráciában is rendelkezni a népszavazást. Végül Konstantinápoly és a tengerszorosok ne Kerüheisenek idegen hatalom protektorátusa alá. Az angol flotta parancsnoka a szmirnai bankok és idegen állatalkó védelmére egy század katonaságot szállított partra. Szmirnában 200.000 menekült van, ennél fogva nagy az élelmihiány. Minden remény a fegyverszünetben van, de Kemal pasa hussa a tárgyalásokat, hogy Szmirna bevételével bevezessék tény elé állítsa a szövetségeseiket.

— Huszonegyedikén kezdődik a földreform végrehajtása. Az oly sok vihart megért földreform végrehajtása e hó huszonegyedikén kezdődik Gyulában. Az aktus ünneppésséggel lesz egybekapcsolva, amelyre megérkeznek Britanni miniszterelnök és Constantineson földművelésügyi miniszter is, akik ezen utjakkal kapcsolatban meglátogatnak több erdélyi zsidó hivatalt is.

— Cionista miting Prágában. Prágából jelentik: Szeptember hatodikán nagy cionista mitinget tartottak itt, amelyen többek között a litván-zsidó ügyek minisztere, a cionista végrehajtó bizottság tagja, dr. Szolovejski is hatalmas beszédben ismertette a zsidóság világhelyzetét. Dr. Samarja Levin szintén beszélt. A két cionista vezér Prágában való tartózkodása a csehországi zsidókra nagy hatást tett.

— Ötven százalékkal emelkedtek a menetdíjak a Szamosvölgyin. Szeptember elsejétől a Szamosvölgyi Vasut összes vonalain ötven százalékkal felemelték a vasuti jegyek árait.

— David Pinski Bécsben. Bécsből jelentik: David Pinski, a híres zsidó dramaturg és novellista, aki évek óta Newyorkban él, néhány hét óta Tirolban gyógykezelte magát. Tegnap Bécsbe érkezett, ahol tiszteltetve baktették aztak. Pinski mindaddig Bécsben marad, amíg elvált, hogy a cionista világkonferenciát Bécsben vagy Berlinben fogják-e összehívni. Az író a konferencián az amerikai Peale Cion frakciót fogja képviselni.

* A fűszer- és csomagekereskedők és bogdások az armamaximálás, ellenkezés, speciális regiszter és egyéb panaszait ügyében kedden 12-én este fél 9 órakor a Sfatul helyiségében gyűlést tartanak, amelyre minden érdekeltet meghív a Sfatul Negustorese fűszer szakosztálya.

Az aradi sportünnep első napja

A budapesti VAC tornászai az ünnepélyen
A Makkabea 2:0 arányban megverte a Haggibbort

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Arad, szeptember 10

A zsidó csapatok kétnapos körmérkőzésének első napján nagy közönség örvendött ki az AAC sporttelepére. Kolozsvárról, Nagyváradról és Temeşvárról is rendkívül sok sportkedvelő utazott át Aradra, hogy a Stotter-serlegést folytatott körmérkőzés eseményei között legyenek. A publikum érdeklődése teljesen jogosult is volt, mert mind a négy csapat legjobb játékosait állította ki a mérkőzésre és így a körmérkőzés komoly sportélményt ígért. Külön szennáció volt a budapesti VAC tornacsapatának a szereplése, amely a szünetek közben mutatott be kifogástalan szépségű szertorna gyakorlatokat. A tornacsapat, amely Goldmann Ferenc szakoktatóvezető kíséretében jött le Aradra, a következő tornászokból állott: Döbcsin Zoltán csapatvezető, Nemes György, Schwarz Győző, Ró Dó Dossó, Szegő Lipót. A nyújtón és korlátlan bemutatott gyakorlatok viharos tetszésnyilvánítást váltottak ki.

Először a temesvári Kadimah csapata mérkőzött az aradi Hakoahval és azután a kolozsvári Haggibbor állott fel a nagyváradi Makkabea ellen. Mind a két mérkőzés eredménye nagy meglepetést keltett, mert az előre váró Hakoah győzelem helyett a Kadimah nyerte meg a mérkőzést 1:0 arányban; a főlényes Haggibbor győzelem helyett pedig a Makkabea terhelte meg két góllal a Haggibbor hálóját. Az abnormalan kicsi pálya miatt azonban az eredmények nem egészen reálisak.

A mérkőzések lefolyása különben a következő volt:

A Kadimah felállítása:

Szilágyi, Deutsch, Weiss, Friedmann, Switzer, Kramer, Fenyves, Rosenberger, Taub, Fodor, Förster.

A Hakoah felállítása:

Kornos, Singer, Vámos, Gross, Moskovitz, Lengyel, Feldmann, Zimmermann, Ehrbstein, Klein, Haász.

Az első percekben mindkét csapat részéről kapkodó, ideges játék. A 11. percben a Hakoah szép támadást vezet, de Haász beadását Ehrenstein kapu fölé emeli. Csapkodással telik el az első félidő, a 43. percben Fenyves erős lövését Kornos stílusosan fogja.

A második félidő erős iramban kezdődik, a tempó állandóan erősödik. A 20. percben Feldmann szép lövését produkált, de a kedvező helyzetet a kapu előtt nem tudja kihasználni. Néhány percig erős Hakoah főlény, de a gólképtelen csapat sor nem tud eredményt elérni. A 26. percben Ehrbstein kapu fölé lövi a labdát. A játék tovább is a Kadimah kapuja előtt folyik, majd a temesvári zsidó csapat vezet erőlyes támadást és Rosenberger beadását Taub góllal értékesíti. A Hakoah állandó főlény mellett energikusan küzd a kiegyenlítésért és a 31. és a 33. percben Ehrbstein két veszélyes lövését Szilágyi kapus gyönyörűen menti. Az utolsó percben erőteljes, de eredménytelen Kadimah lövés és a bíró a mérkőzést lefújta. A Kadimahban kitűnő formát mutattak: Weiss, Deutsch Pali és Szilágyi. A Hakoahban jó volt Ehrbstein, Moskovitz, Singer és Feldmann. Steinhübel Zoltán (Gloria CFR) kicsé bizonytalanul bíraskodott.

A budapesti VAC tornacsapatának

— Hagyatéki eljárás egy görói család ellen. Megjelent tegnap dr. Ciurdariu Agoston ügyvédnél Boródy Zoltánné, született Boldisár Ida asszony, aki előadta, hogy ő gróf B. Cs.-nek — aki a minap több milliós örökösöt hátrahagyva hanyt el — természetes gyermeke. A gróf részint végrendeletileg, részint anyjának intésait levélben arányos részt biztosított törvénytelen gyermekeknek a hagyatékából, de a rokonok az örökösgrázat kiállítását egyöntetűen megtagadták. Boródyé most dr. Ciurdariu ntján hagyatéki eljárát indított az egész gróf B. familia ellen.

stílusos nyújtógyakorlati után a Haggibbor és a Makkabea mérkőzése következett.

A Haggibbor a következő felállítással játszott:

Rosenfeld, Ehrenthal, Lazarovits, Jakobi, Braun, Wesel, Rosenberg, Bornstein, Polák, Lázár, Nyul.

A Makkabea felállítása: Wohl, Grünfeld, Goldstein II., Löwy, Schönfeld, Maxi, Kohn, Klein, Kinigli II., Goldstein III., Goldstein I.

A mérkőzés erőteljes Haggibbor támadással kezdődik, ami nyomban a kitűnő Makkabea hálójára fennakad, a 11. percben Rosenberg kiscsók, de röviden beadott labdáját Goldstein I. kiscsók, gyors beadását Kinigli II. késsel stoppolja és a labdát a Haggibbor hálója helyéni. A bíró a nyilvánvaló hands helyett a közönség és játékosok legnagyobb meglepetésére gólt ítélt Rosenberg helyét cserél Lázárral és a balösszekötő posztion játéka végig a mérkőzést.

A változatos játék 16. percben Bornstein lövését Grünfeld kornerre fejeli, de a korner a Haggibbor értékesíteni nem tudja. A Haggibbor csatársorának legerélyesebb támadásait a Makkabea kiváló védelme felfogja. A 25. és 26. percben Bornstein kapu mellé lö. A 30. percben a kifutó Wohl a tizenhatoson kívül lábbal menti a Haggibbor csatársor veszélyes lövését. A 36. percben Bornstein gyöngye lövését a kapus könnyen fogja, majd Lázár lövését a Makkabea kapuját, de a lövést Grünfeld biztosan kifejeli. Félidő 1:0.

A második félidő Haggibbor főlényvel kezdődik. A 2. percben Nyul beadását Bornstein a kapu mellé lövi, majd az 5. percben ugyancsak Nyul a kapu mellé centeréz. A Makkabea az állandó támadások miatt védelemre soritkozik. A 8. percben Lázár tiszta helyzetből elcsavarja a labdát. A 12. percben jut először szóhoz a Makkabea csatársora, de a labda rövidesen visszakerül a Makkabea kapuja elé. A 17. percben Bornstein erős lövését Grünfeld kifejeli. A 24. percben Nyul lövését Wohl kornerre menti. A korner eredménytelen marad.

A 27. percben Rosenberg szép beadását Bornstein elhibázza, majd rögtön utána Nyul beadását kapura lövi, de a kapus könnyen fogja a labdát. A 33. percben Wohl Lázár erős lövését menti, majd a hirtelen lövő Goldstein I. lövését Wesel menti, de a kifutó kapus mellett Kinigli II. a labdát a Haggibbor hálója helyéni és ezzel megszerezi a Makkabea második gólját. A Haggibbor elkeseredetten küzd az egyenlítésért, de a Makkabea védelme menti a legvesélyesebb támadásokat is. A 43. percben Lazarovits a kapu fölé rugja a megítélt tizenegyet, a Haggibbor erős támadását pedig Grünfeld felszabadító rugása állítja meg.

A mindvégig izgalmas, szép mérkőzést teljesen lezárta Bischoff bíró gyöngye bíraskodása. A Makkabea legjobb emberei Grünfeld, Schönfeld, Goldstein II. és Kinigli II. voltak. A Haggibborban Bornstein, Braun, Nyul mutattak szép formát.

— Amikor az operettszínész ébred. Postával kaptuk a következő levelet: „Igen tisztelt szerkesztőség! Szombaton jelenleg a marosvásárhelyi Fekete-színársulat játszik. El társulat egyik tagja, Ekkes Ferenc, sbban a hiszemben (mivel sok tpsot kap, persze többnyire karzati közönségtől), hogy ő a társulat legjobb (valóban pedig a legelbízhatóbb) embere, sokat megengedett magának. Szombati esti szereplésekor a „Hollandi molyecske” operetben a herceg jogtanácsosát játszotta s a nyílt színpadon „bűdös zsidó” kifejezést használt.

Mint a herceg jogtanácsosa, ő viszi oltárhoz a hercegnőt, akivel nászajándékat valamely ország részéi kapja. A harmadik felvonásban a férjében keresi a nászajándékul kapott ország részét és azt nagyon kicsinek találja. Ezért a férjé arúsitójára célozva, kivégja: „Az a bűdös zsidó becsapott”. Egyáltalán nem vette figyelembe, hogy a nézőközönségnek több mint a fele zsidó. Szomorú dolog, hogy bár az összes szobeni zsidók tudnak ennek az „ébredő” színésznek a megjegyzéséről, a színház mégis mindezt este zsufova van zsidó közönséggel. Teljesen tisztelt. Dátum és név. Mit azt hisszük, hogy a levélíró téved. Az öntudatos szobeni zsidóság minden bizonnyal teljes elégtételt fog kérni az igazgatótól és amíg ezt meg nem kapja, távol fogja tartani magát a színházról, amelyben az ő pénztükön élő bretilinós ébredzik.

— Seypel kancellár visszakerült Bécsbe. Bécsből jelentik: Seypel kancellár visszakerült Bécsbe, hétfőn minisztertanács volt. Szerdára összehívják a külügyi bizottságot, amelynek ülésén a kancellár beszámol külföldi tárgyalásairól.

— Megkezdődött a jugoszláv újságírókongresszus. Belgrádból jelentik: A jugoszláv újságírók országos kongresszusa tegnap kezdődött Szabadkán. A kongresszuson az összes nemzetiségű újságírók részt vesznek.

— A palesztinai helyzet. Jerusálemből jelentik: Jaffa kerületének több helyiségében az arab delegátusok lázítására kisebb nagyobb sárgaságok törték ki, amelyeket azonban sikerült elfojtani. A zsidó lakosságra azonban a minden alapot nélkülöző támadások mély benyomást keltettek és a fiatalok retorsiót követel. A hangulat annyira izgatott volt, hogy Achad Haam indítatva érte magát a „Haarec” hasábjain cikket tenni kössé, amelyben óva int a fiatalokat a bosszútól. Lendület sorokban hívja fel Paleztina zsidóságát, hogy maradjon hű a próféták ideáljaihoz és tartózkodjon minden erőszakoskodástól, mert ez csak erősítheti az arabok ellenes érzéseit. Mig a jaffai arabok éles frontot csinálnak a zsidóság ellen, addig a tibériasi arabok a cionista évi konferencia vezetőségéhez üdvözlő sürgönyt küldöttek Karlsbadba. A sürgönyben sok szerencsét kívánnak a konferencia munkájához. Sir Herbert Samuel kormányzó néhány nappal ezelőtt a jerusálembi körzetben több arab falvat látogatott meg. A lakosság mindenütt szívesen fogadta a zsidó kormányzót és több helyütt azt lehetett tapasztalni, hogy a lázítók munkája teljesen hiábavaló.

— Átnyújtották a Duna szerződés ratifikálásáról szóló jegyzőkönyvet. Párisból jelentik: Belgium, Franciaország, Anglia, Görögország, Itália, Románia, Jugoszlávia és Csehslovákia képviselői átnyújtották a külügyminiszternek a nemzetközi Dunaszerveződés ratifikálásáról szóló jegyzőkönyveket.

— Házasság. Gross Csikót Zilahról eljegyezte Engel Márton Szilágyosomlyórol. (Minden külön értesítés helyett.)

Ignác László és Markovits Méri ma tartják esküvőjüket Szatmáron. (Minden külön értesítés helyett.)

— Külföldi aranyromán paritása. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium körrendeletet intézett az összes vámhivatalokhoz, amelyben felhívja azokat, hogy vámdíjak fejében külföldi aranypénzt a következő átszámítással fogadjanak el: egy arany font sterling 25-22, osztrák-magyar arany 20 koronás 21, német aranymárka 24 70, török aranylira 22 70, 20 francia, svájci vagy belga aranyfrank 20, görög 20 drachmás arany 10 arany leit ér. Az orosz aranyat kétféleképp számítják át. az 1885—1899 években vert tizrubles imperial 40, a felimperial 20 aranylira-nek számít, a későbbi tizrublesbeles 40, a hét és félrubles 20 aranyleit ér. Az 1885 előtti rubelt, amelynek más értéke van, ugyancsak lyukas, elmosódott, vagy hiányos aranypénzt a vámhivatalok nem fogadjathják el.

Lenin

Ki hely

Lenin b...
ban és eg...
hivnak, a...
kihanyatlo...
kának arra...
a passzív...
szovjet...
de Berlinbe...
még pedi...
feszorok...
gyógykezel...
kvába hvt

Lenin b...
Sem irni, ...
Hogy med...
nem tudh...
mit, hogy...
döre mind...
szovjetkor...
dekedni, ...
hasson. H...
lis jelentős...
aki ismeri...
sét és Len

Nem a...
és a tekin...
defa. Már...
volt ő a p...
akkor is o...
francia for...
vagy amil...
mikor Bot...
Victor Ad...
abszolút v...
dönthetile

A párt t...
beltek vel...
nek sem v...
sma a so...
De még e...
kában sin...
vezére leg...
sti a meg...
isten, aki...
vakon eng...
zatot köve...
kérdezik: ...
miért kell

Behal...
rés sem l...
számban l...
szintén ne...
hoz. Nem...
szocialista...
vezérek kö...
ember, te

Nagy

A kutya...
vála. Nag...
tisztelt a

Bizony t...
szobákban...
verték is...
nagy volt...
fuk dítek...
és tanul...
tanultak...
csak szem...
énekelni...
egy eleve...
eleneklük.

Berná...
jobbba-bal...
zörgött a...
fejét, mi...
dig tudta...
nek. Azté...
átnézett e...
kát-e tolv...
kutya is...
udvarba...
Négy sze

Éjfél...
nyából e...
szán vis...
faktához...
hoz ment...
de a kut...
fagyott. ...
kérezked...
fiuk tanu...
Herz

Lenin kihanyatlott az orosz politikából

Ki helyettesíti a nagybeteg diktátort? Lenin jellemrajza. Szerepe a pártban és a kormányzatban

Írta: R. Abramovits, az oroszországi „Bund” elnöke

Prága, szept. 5.

Lenin beteg: amit Oroszországban és egyebütt is leninizmusnak hívnak, a politikai életből jó időre kihanyatlott. Lenin a szovjetpolitikának arra az oldalára került, ahol a passzívák szerepelnek. A hivatalos szovjetajtó még tagadja a változást, de Berlinben jól ismerik a helyzetet, még pedig azoknak az orvosprofesszoroknak részén, akiket Lenin gyógykezelése végett Berliából Moszkvába hívtak.

Lenin agybetegségben szenved. Sem írni, sem olvasni nem képes. Hogy meddig tartbat ez a betegsége, nem tudható. De arra mindenki számít, hogy aktivitása egy-két esztendőre minden esetre megbénult és a szovjetkormányzatnak úgy kell berendezkedni, hogy nélküle is boldogulhasson. Hogy ennek milyen költségs jelentősége van, csak az tudhatja, aki ismeri a bolsevista párt fejlődését és Lenin szerepét a pártéletben.

Nem a forradalomból nőtt ki Lenin és a tekintélye is már régebbi eredetű. Már régen a forradalom előtt volt ő a párt vezére és sulya már akkor is olyan volt, mint Blanké a francia forradalomban, vagy Bakusiné, vagy amilyen a német pártban valamikor Bebelé és az osztrák pártban Victor Adleré volt. Az auctoritás abszolút volt. A szava szent és megdönthetetlen, a befolyása korlátlan. A párt többi vezérével nem versenyezhetik vele. Ilyen vezére egy pártnak sem volt, sem a menszeviknek, sem a szocialista forradalmároknak. De még egész Európában és Amerikában sincsen párt, amelynek ilyen vezére legyen. Koronázatlan király ő, aki a maga kegyelméből uralkodik, isten, akit megimádnak és akinek vakon engedelmesskednek. Ha áldozatot követel, megadják: meg sem kérdezik: kinek kell az áldozat és miért kell.

Bebel helye üresen maradt. Jaurés sem hagyott örökösét Franciaországban és Friedrich Adler befolyása szintén nem hasonlítható az apjééhoz. Nem véletlenség, hogy a mai szocialista pártok kifolytak a nagy vezérekből. Van köztük elég kiváló ember, tehetséges, energikus, tudás

is, de egy se, aki „uralkodó” lehessen: a mai tömegpártok nem tűnnek meg ilyen óriási megnövekedést. A mai párt millió, vagy még több embert is magába forraszt. Nem titokban, hanem nyíltan dolgozik, parlamentekben, állami hatóságokban és olyan demokratikus szervezetekben, amelyek száz és száz újságban közlik határozataikat. Áztán: ezerszámra vannak önálló gondolkodásuk a pártban, akármiyen zseniális is valaki, annyira mégse vészt, hogy vak hittel és vak bizalommal egy istenitést, ahogyan Lenint istenítették. Ilyen fajta magistentülés akkor volt lehetséges, mikor a párt még kicsiny volt, mikor a vezetők a közös szenvedésben és a forradalmi mult romantikájában familiárisan összeforrtak. Ha a párt időközben meg is növekedik, a régi romantika és a vezér régi befolyása azért egy ideig változatlanul tovább él. Bebellel is így volt és még akkor is hatalom volt, mikor pártja legális tömegpárttá erősödött. De ha a régi vezérek ki-dőlnek, új „istenek” már nem támadhatnak. Így volt ez egész Európában a huszadik század kezdésén és csak egy ország volt, ahol a vezér magasan a tömegek felé emelkedett. Ez az ország: Oroszország. A cári Oroszország, illegális, gyönges munkásmozgalmival, forradalmi multjával és forradalmi jövőjével.

Oroszország akkori szocialista organizációi illegálisan működtek. Valamennyien kivétel nélkül apró csoportokból állott, amelyekben több volt a vezér, mint a közlegény. Mind ilyen volt, a bolsevik és a menszevik párt, a Bund és az S. R. És csak egy volt, a bolsevista párt, amely célul tűzte ki maga elé, hogy az illegális, titkos csoportmunkát megszervezi a szigorú militarisztikus központossá alapján. Elhatározták, hogy az egész pártéletet a központi komité kezére adják, úgy, hogy az a párt utolsó tagját is szemmel tartassza.

A szervezkedés tervét Lenin dolgozta ki 1902-ben „Mit kell tenni?” című híressé vált könyvében. És a párt, amely a szakadás után 1903-ban megalakult, már az ő tervét szerinte épült fel.

A central-komité önkényuralmat gyakorolt, valóságos diktatúrát. Múltán illegális feltételek mellett működött, állandó üldösés és börtönbüntetések veszedelmei között, természetesen, hogy a párt hatalom egy pár ember diktatúrájává fajult el, később meg már egy ember egyeduralkodásával. Ezt az egyeduralkodást persze csak az az ember ragadhatta magához, aki tehetségénél fogva parancsolásra leghivatottabb és akit életkörülményei következtében legkevésbé fenyeget a börtön és a hatósági üldösés, az tehát, aki külföldön élt.

Igy teremtődött meg Lenin diktatúrája még régen a forradalom előtt. A többi orosz pártban nem alakult ki ilyen diktatura, részint azért, mert a központi komitékra ráruházott diktatúrát ártalmasnak itélték, részben azért, mert azok a férfiak, akikben meg volt a diktátorok tehetsége, nem léptek be azokba a pártokba, ahol nem remélhették érvényesülést és ha mégis beléptek, a szűk keretek között elsorvadtak.

Lenin nemcsak azért emelkedett diktatori hatalomra a bolsevista pártban, mert ő alapította meg a pártot és az első teoretikusa is ő volt, hanem azért, mert erre az egyéniségre prediszignálta. A rossz és a jó tulajdonságai tették alkalmassá arra, hogy teljes hatalommal töltesse meg az irányítást. Nincs még egy ember Oroszországban, aki másokra olyan erővel tudjon hatni, mint Lenin. A beszéde és a szeme nézése valósággal hipnotikus erejű. Az akaratát leírhatatlan. Kemény, konok és szűrés akaratú. És vas energia pántolja körül ez az akaratot. Ha akar valamit, nem enged. Addig ír, beszél, argumentál, kalapál, csavar és présel, amíg az akaratát kivereski. Mindenkinek már egyen van győződve, mindenki már utánozik, de ő még mindig friss és úgy beszél az eszméről, mintha csak most pattant volna ki az agyából. Óriási erő van ilyen kitarításban.

Azonkívül van még más is, ami megtámasztja nagy erejét. Az, hogy ha akar valamit, akkor az ő számára nem létezik se „jó”, se „rossz” út, se „megengedett”, se „tilalmas” esz-lekedett, se „morális” se „immorális” gondolat. Nem mintha teóriát, vagy filozófiát csinálna ebből. A jóból, rosszból nem csinál filozófiát, egyszerűen hisznyik benne a morálra ráérző ösztön és úgy, mint ahogy a vaknak nincs néma látószéke. Az ő politikai koncepciója ezen az alaptelen nyugaszik: csak kétféle út és csak kétféle eszköz van, olyan, amely cél-

hoz vezet és olyan amely nem vezet célhoz. Az első fajta mindig jó, a másik elenben mindig rossz. A célhoz vezető eszközt vállalja, a célhoz nem vezetőt elveti, akármit tanácsol is a morális felfogás. Ha valaki principiumokról vitatkozik vele, vagy szocialisztikus morállal, őszintén hiszi akkor, hogy az csak csapdát állít neki, vagy egyszerűen ugatja. Nem szól ilyenkor, csak hunyorog keskeny-metszésű tatárszemével és okos arcán, hatalmas homlokán eszöndes derű sugárzik.

A teljes amorális tekintetében Lenin teljes-tökéletesen a burzsoázia államférfiaihoz hasonlít, de a legelső munkásmozgalmak tilos organizációjának vezetőihez is. Az eszközt szentesítő célról szóló principium vörös fonálként húzódik Machiavellitől Napoleontól, Metternichig és Bismarokig, Csajevitől és Bkunintól Leninig.

Hamisított hivatalos távirattal idézte elő Bismarck a francia-német háborút. Hamisított. Miért ne, mikor a német birodalom meg erősítésére törekedett és a háborút, amelylyel ezt elérhette, csak úgy érthette el, ha táviratokat hamisított: A szent cél érdekében hamisítani is lehet, csak az a fontos, hogy kudarcot ne valljon a hamisító. De ha siker koronázza ezt a szent fogást, akkor a morált bizony senkinek hánylorgatja.

Rezulóciókat hamisítani, mandátumot, megbízásokat, rágalmatokat kókolni a politikai ellenfelek ellen, hogy a pártkongresszus többsége biztosítva legyen, hamis pénzt nyomtatni — miért ne, hogy ha ez a szent célhoz vezet?

1907-ben valamelyik brosurájában azt írta Lenin, hogy a pótervári menszevik, meg Martow és mások is eladták magukat a „kadet”-eknek. Mikor ezért a párt bíróság elé állította, kijelentette, hogy nem szöszörint gondolt, de jogának érzte, hogy politikai küzdelemben úgy ír-hasson ellenfeleiről, hogy olvasóiban a legsúlyosabb gyanu ébredjen fel azok ellen.

1912-ben azt írta, hogy a Bund azért akarja Oroszországban és nem a külföldön meg tartatni a central-komité felését, mert az a szándéka, hogy a komité tagjait letartóztassa. A Bund vezetősége a párt bírósága elé hívta, de Lenin nem állt a bíróság elé és jellemző, hogy később megejtő nyájassággal közlekedett azokhoz, akiket ilyen súlyosan meg-rágalmazott.

1914-ben, röviddel a háboru előtt tekintélyének egész súlyával védel-

Nagysörödi éjszakák

Írta Ujvári Péter (2)

A kutya megértően a farkát csóválta. Nagysörödnön még a kutya is tisztelt a tudományt.

Bizony tanultak azokban a kisablaku szobákban. Mert ha csak kis fényt vertek is ki az utcára, bent bizony nagy volt a világosság. Sápadtarcu fuk üttek a nagy könyvek mellett és tanultak. Hangosan és énekelve tanultak. Mert a talmudot nem lehet csak szemmel olvasni. Azt el kell énekelni. Az aramsus idimóá csak úgy elevenedik mély értelembre, ha énekelik.

Bernát átható tekintettel fordult jobbra-balra és mikor a fákön meg-zörgött a száraz galy, fölvetette a fejét, mintha tolvajt szimatolna. Pedig tudta, hogy csak az ágak zörgő-nek. Aztán ismét a gyalogjáróra és átnevetett egy-egy kerítésen: nem bujkál-e tolvaj az udvaron. Ilyenkor a kutya is felgaskodott és szintén az udvarba nézett. Bernát nem zavarta. Négy szem többet lát, mint kettő.

Éjfél felé megéhezett. A tarisznyából előkötött egy darab kenyert, aztán visszahette. Zsidóember nem falatozhat parasztmódra. A pisai kuthoz ment, hogy megőbítse a kezét, de a kut nem adott vizet, mert be-fagyott. Hát arra gondolt, hogy be-kérezkedik Herznéhez, ott legalább a fiuk tanulását is megélvezheti.

Herzné beengedte.

Öt izsószemű fiu ült a fagygyertya szomeru, sárga világa mellett és tanult. Hangosan és énekelve tanultak, ahogy illik. És közben gondóritették a halántékukról lelógó haj-tinosot, vagy tépdesték a gyéren ki-ütöző bajusz-szállakat, vagy dörzsöl-ték a homlokukat, mert az értelem-nek erőfeszítésre van szüksége, mi-kor rejtelmes mondásokat hámoz ki a szövegéből.

A fiuk láthatóan megzavarodtak, mikor Bernát rájuk köszöntött. Ijed-ten és tépelődve egymásra néztek. A szó a torkukra fagyott. Mert ők nem talmudot tanultak most, hanem grammatikát, amit a jesivában nem szabad. A profán tudományokkal való foglalkozást kiközösítéssel büntetik. Ha Baer Bernát gyanut fog, végük van. Mit csináljanak? Leg-korábban Birozan Jóni tudta, mit csináljon. Előre-hátra lóbátta magát és kötségbessett, vad erővel süvíteni kezdett:

— Frögts gemure: Welchen Fall haben die Verhältnisswörter? welchen Fall? welchen Fall?

Eckhaus Kiva két öklét az asz-talra szoritotta, a szempilláit össze-nyomta és oltáhatatlan fanatizmus zengett a hangjában, mikor vála-szolt:

— Entforte gemure: weil es stajt: loj jechrac kelev lesojnoj, muz men take zugn: die Verhältnisswörter haben . . . was haben sie? Sie haben entweder den zweiten, oder den dritten, oder den vierten, auch bald den

dritten bald den vierten Fall.

Valamennyien utána énekeltek: — Bald den dritten, bald den vierten Fall. Weil es stajt: loj jechrac kelev lesojnoj.

— Ez egy öröm! — sutogja Bernát Herznének. — Hiába, nincs szebb dolog, mint a talmud.

— Elhiszem, — mondja Herzné — itt fekszek hajnalig és hallgatom őket. Mintha angyalok énekelnének. Csak úgy ég a levegő. Mikor egy-egy szentet említnek, úgy vélem, a szoba is légba borul. Csekélység, hogy ezek hogyan tanultak. Még a lehellet is szent ez ő szájukon. Hoggys. Mikor mindig csak nagy szenteket emlígetnek. A Rif, a Ran és a Remó. Meg reb Vire, meg reb Ase, meg stján reb Hauptwort és reb Zeitwort.

— Reb Zeitwort — bólogat Bernát meghatóttan. — Csekélység. Reb Zeitwort.

Berole eszöndesen leöblítette a kezét, székelt telt magának Herzné mellé, aki megint az ágyába bujt és eszöndes áhitattal a kenyerét majszol-gatta. Mikor jéllakott és teleszivta magát menyei gyönyörűséggel, tisz-telettel teljes pillantást vetett a ta-nuló fiuk felé és eszöndesen eltávo-zott. A kapu előtt a kutya várta és megint hozzá csatlakozott. Bernát most már eltúrte ezt a tolakodást, sőt hajnal felé már olyan nagy volt közöttük a barátság, mintha husz esztendő óta tartana.

— Este megint elföhetsz — szól

Bernát nagy kegyesen a kutyához, mikor pirkadatkor hazafelé indult.

Az utcák már elevenedtek. Ket-fesével-hármasával siettek a böcheret a beszhamidrasbe, a hajnali előadás-hoz. Mert az első előadást ilykor tartotta a rabbi és ez a reggeli imá-dkossáig tartott. A másodikat, a fő-előadást, délelőtt tartotta, tiszól tizen-kettőig.

Senkisem hiányzott, a Herzné szentjei is ott voltak. Livniczer is, aki már felépült. Hiszen ments isten, hogy valami hanyagsággal gyanura okot adjanak. Titokba kellett bele-lopakodniok abba a tudományba, amelyet ott profán tudományok hívtak. Nagy kitartással, feszüléssig megijjazott akaraterővel, éhezve, fázza és nyomorogva. Ha árulójuk akad, végük van. A jesivából ment-hetetlenül kiverik őket.

Eljöttök hét mindnyájan. Még Livniczer is, aki már felépült. Természetesen Pozbenák se hiányzott.

Livniczer a régi helyén állt, a sarokban, a frigszekrény mellett. Egyenesen és mozdulatlanul állott, mint egy oszlop. Sápadt volt és a szeme mervezen fölfelé névelt. Az ajka meg se mozdult és Pozbenák, aki rajongott érte és lopva megfi-gyeltte, azt mondta magában, némán imádkozik, mint Éli, a főpap. Csön-des boldogságot érzett ez a kis fiu, hogy a halállal ő is megverekedett ezért az emberért. Az ő négy kraj-cárja döntött isten ítélőszéke előtt.

(Folytatjuk.)

mébe vette Malinovszkij bolsevista duma-képviselőt (aki a mensevikek és bolsevisták szétválását kérészkolta), az ellen a vád ellen, hogy provokátor. Kijelentette róla, hogy becsületes forradalmár, a vádak olyan komolyak voltak, hogy olyan okos ember mint Lenin, tudhatta: a Malinovszkij ellen irányuló gyanu nem alaptalan. Később kiderült, hogy Malinovszkij valóban az Ochrana ügynöke volt és az is kiderült, hogy a „forradalom nevében” irtó összes dokumentumait valóban a pétervári Ochrana hamisította. Lenin csak nevetett. Mit bánom, — mondta — hogy az Ochrana ki akart mintet használni a saját céljai érdekében? Nekem elég, hogy a magam céljai érdekében az Ochrana ügynökét használhattam ki. A Cseka 1918-ban Malinovszkijt agyonlőztette. Lenin akkor is mosolygott.

Mindenki, aki ismeri a törvényt kívül álló munkát Oroszországban, tudja, hogy a morálnak ez a teljes megvetése volt az alap, amelyen Lenin nagy hatalma megépült. Az amoralitás törvényesége sehol sincs oly alkalmas talaj, mint a titkos szervezetekben. Mindenben túl aztán Lenin valóban nagy tehetség, a kék-diplomáciában valósgos lángelme. Pártokat szétfeszíteni, többséget szerezni, híveket toborozni meggyőző, vagy vesztegetéssel, abban olyan mester, hogy csaknem páratlan. De azt is érti, ő nála senki se jobban, hogyan kell kézbe keríteni a pártkasszát, az archívumot és még a párttitkárt is.

De az amoralitáson kívül van még más előnye is, amiből nagy esőt merít. Roppant nagy műveltség mellett (a legkiválóbb szociológusok egyike Európában) és nagy okosság mellett, mégis korlátolt és egyoldalú. Fizikai szervezete is teljesen egyoldalú. Testének egyetlen tagja sincs kellőképpen kifejlesztve, egyet kivéve. A feje kicsinyke, a törzse kurta, a lába valósgos gyerekláb. És ezen a testen hosszú, nagy és erősen kifejlett kezek lógnak. Az egész ember két kézből áll, jóformán semmi egyébbből. A szellem is ilyen egyoldalú. Egy egyszerű apparátus-forradalom csinálásra. Esztétikai érzés, emberiség, tudományos és egyéni érdeklődés csak kis mértékben és nagyon gyöngén fejlődött ki a lelkében, még annyira se, mint egy közönséges tuatemberben. Csak egy érzés fejlődött ki félszemetesen nagygyá az agyában és a lelkében, csak egy szenvedély és egy vonzalom: a forradalom.

Ez a korlátozottság nemcsak abban fejeződik ki, hogy semmi más nem érdekli őt, csak a forradalmi munka, de abban is, hogy még a szocializmus és forradalom szűk területein is abszolút képtelen arra, hogy idegen véleményét megemésztthesse. Nincsen hozzá való organizmusa. Minthogy önmagába egyáltalán nem szerelmes és mert nem tartozik — a szó közönséges értelmében — az önmagukkal megelégedett emberek közé, nem lévén egy csópp becsügványa sem, ószintén és állandóan meg van győződve arról, hogy mindig az ő véleménye a leghelyesebb és még elképzelni sem tudja, hogy egyszer másnak is lehet igaza.

Amikor a centrál-komité diktatórából a párt diktatúrájára, ebből pedig már arra törekszik, hogy ott az egész nép diktátora legyen, azért teszi ezt, mert valóban csak önmagában érzi jól kifejezettek a szocializmust és a forradalmat, csak önmagában találja meg a munkásoktól származó szükséges garanciát. Amíg a hatalom az ő kezében van és amíg mindenki neki emgedelmeskedik, addig — azt hiszi — a népek jó dolga van.

Ez a vakhit a maga küldetésében, fanatikus korlátoltsága, zseniális felsőbbé és személytelenségig menő önszertelensége óriási erőfőlcsonós az akaratának. Olyan vesér ő, aki nem

kétkedik és nem bán meg semmitsem, mindig független és sohasem csalódott. Olyan ember, aki szemellenzövel jár és se jobbra, se balra nem tekinthet, csak meg előre, mindig egyenesen, mindig csak egyenesen.

Ez Lenin. És mindehhez hozzá kell még azt is tenni, hogy nem csak személyes érdekei nincsenek, de még személyes szükségességei sem. Nem szentségből fakad ez a leánygözözletlenség, csupán abból, hogy nincsenek is szükségéire. Semmi sem érdekli, sem a gazdagság, sem a szerelem, sem a dicsőség; a család, a kényelem és a művészet se. Csak a munka érdekli, csak ennek szenteli egész erejét és nincs az a hatalom, amely attól elvonhassa. A bolsevista párt főlétt gyakorolt kolosszális befolyásának a titka ebben van.

KÖZGAZDASÁG

Belföld

(x) Nem lesz fennakadás a gabonaszállításoknál. Az erdélyi és bánáti malomüzemektől kapott értesülés szerint a vasúttársaságok a gabonaszállítások idejére napenként harminc vagon helyett hatvanehat vagont bocsát a malmok rendelkezésére.

(x) Románia szőlőexportja. Bukarestből jelentik: A legfőbb vámbizottság legutóbbi ülésében engedélyezte a romániai szőlő kivitelét. A szőlő kivitelét díját kilogrammonként tíz baniban állapították meg. Ugyanabban az ülésben a glukoza behozatali díját kétszeresére, vagyis három leire emelték fel kilogrammonként. Az ércok behozatali vámják mértékáránként ötven baniban állapították meg.

(x) Három kiló erdélyi arany. Bukarestből jelentik: A pénzügyminisztérium tegnap három kiló aranyat helyezett el a Banca Nationalánál. Az aranyat az állam erdélyi bányáiban termelték ki.

(x) Megjavítják a postát, távirót és telefont. Bukarestből jelentik, hogy a közlekedésügyi minisztériumnak tízmillió rendkívüli hitelt szavaztak meg a posta, táviró és telefon megjavítására és új munkálatok költségeinek fedezésére.

Külföld

(x) Zürichi zárlat szept. 11-ről. Berlin 33.50, Amsterdam —, Newyork —, London —, Prága 17.60, Budapest 23.50, Varsó —, Bécs —, bélyegzett —.

(x) Csehszlovák francia petróleum-társaság. Prágából jelentik: A csehszlovák kőolajtársaság területén levő petróleumforrások kiakasztására százmillió csehszlovák korona alapítókéval új társaság alakult. A társaság neve: Sec. Tcheco Slovaque et Française pour l'exploitation du Pétrole. Az alapítókéből 48 milliót a Standard Franco-Americaine, 22 milliót pedig a kormány jegyezték. A felszínre került olajmennyiség értékének 6 százaléka tart igényt a kormány, ha azonban az eredmény a 100 000 tonát meghaladja, ugy a kormány részesedése tíz százalék lesz. A farások a nyitramegyesi Egbeii környéken kezdődnek meg.

(x) Devizadiktátort neveztek ki Jugoszláviában. Belgrádból jelentik: A dinár árfolyamának stabilizálására a minisztertanács Pjavsica Dusant, a Jugoszláv Bank zágrábi főigjában volt főigazgatóját devizadiktátorrá nevezte ki.

(x) A csehszlovák szesz ára. Prágából jelentik, hogy a minisztertanács megállapította az 1921—1922. évi kampány szeszátvételi árát. Eszerint a mezőgazdasági szeszgyárak által, a megállapított 400.000 hektoliternyi kontingens keretében, előállított nyersszesz átvételi árát 1049 cseh koronában, az ipari nyersszesz árát 10.000 hektoliterig üemsenként 730, 10.000 hektoliteren felül 676 koronában, a finomítás díját 136 koronában állapították meg.

(x) Uj papírgyár Magyarországon. Budapestről jelentik, hogy egy magyar pártcsoport szászváros hold földet kapott Komárom városától papírgyár létesítéséhez. Azonkívül más kedvezményeket is biztosított Komárom városa az új gyár részére. Az érdekltség egy milliórd korone alaptőkéet hozott össze az új alakuláshoz, amelyben résztvett egy komáromi környéki számbánya is, amely a szükséges szenet szállítja. Állítólag olasz és francia érdekltségek is részvevnek az alakulásban. A gyár telep építését valószínűleg még az idén megkezdik.

(x) Csehszlovák-magyar gazdasági tárgyalások. Prágából jelentik: A csehszlovák magyar gazdasági tárgyalások szeptember 15-én Prágában és Budapestben egyidőre megkezdődnek. Prágában a politikai és pénzügyi, Budapestben a kereskedelmi és forgalmi kérdéseket fogják tárgyalni. Magyar részről a korábban sajtókonferen, postaltáviró és csehszlovák helyreállítására fogok javaslatot tenni.

SPORT

Labdajátás

Az erdélyi és bánáti sportkörökben szeptember 10-én lejátszott barátságos, bajnoki és díjmérkőzések a következő eredményekkel véződtek:

Kolozsvárt az Universitas tartalék csapata Guga gójjal 1:0 (1:0) arányban győzte le a Mann nékülöz KKASE csapatát. A kiegyenlítés alkalmát a KKASE nem használta ki, Kauosár tizenegyesét Lázár kapus kivédte. A mérkőzés első félidejében Gerő Károlyt, a kereskedő csapat szimpatikus centerhalfját oly szerencsétlenül faultolták el, hogy kartörést szenvedett. Czincosár bíró — különösen a darvaságokkal szemben — elnéso volt.

Nagyváradon a NAC és az Egyetértés csapatainak bajnoki mérkőzése nagy meglepetésre 0:0 eredménnyel véződött. Varga, az Egyetértés kapusa kiüdüden védett és értékes pontot szerzett csapatának. Winkler bíró erőies kézzel akadályozta meg a szenvedélyek kiborbanását.

Szatmáron a Törékvás barátságos mérkőzés keretében 4:3 (3:1) arányban győzte le a Barkochbát. Bíró dr. Hirsch volt.

Nagykárolyban a Nagyszalonai SC 5:1 (3:1) arányban győzte a Nagykárolyi AC ellen megtartott bajnoki mérkőzésen. Bíró: Krüger.

Gyaluban a Haggibbor kombinált csapata 9:0 (5:0) arányban győzte a GyAC ellen. A gólokat a csatársorban játszó és betegségtől felépült Sugár (3), Rimóczi, Reiter (2—2), Bernát és Ankrant rúgták. Bíró: Straeser.

Aradon a Gloria-CFR és az AAC bajnoki mérkőzése 2:2 (2:1) arányban eldöntetlenül véződött. Bíró: Szika.

Temesvárt az országos bajnoki eldöntőn a Kinizsi 2:1 (1:0) arányban győzte le az AMTE-t. Bíró: dr. Kovács (TAC).

Marosvásárhelyt a kolozsvári CFR 3:1 (2:0) arányú értékes győzelmet aratott a rendszeretlen játékokat produkáló MTK felett. Bíró: Bükkösi.

Brassóban a Brasovia fölényes játékok után 6:0 (2:0) arányban nyerte bajnoki mérkőzését a nagyszabeni Internationale ellen. Bíró: Czincosár Benca Mislós.

Szászrégenben a marosvásárhelyi MTE 6:0 (2:0) arányban nyerte a bajnoki pontokat az S ATK ellen. A mérkőzés botrányba fulladt. Az MTE durvaságai miatt az S ATK játékosai haroképtelenné váltak és a játékokat a második félidő 32. percében Csitrom bíró kénytelen volt lefújni.

Külföldi sportszemle

Budapesti eredmények: Budapestről jelentik: A bajnokság harmadik fordulóján lejátszott mérkőzések a következő eredményekkel véződtek:

UTE—Vasas 3:0 (2:0)
VAC—MAFC 1:0 (1:0)
Törékvás—Zugló 2:1 (2:1).

Magyarország teniszbajnokságának döntője. Budapestről jelentik: Magyarország teniszbajnokságának döntője a következő eredménnyel véződött:

1. Kehrlig (MAC), 2. Kreutzer (Németország). Kreutzer világbajnok veresége szeneció.

Európa evezős bajnoksága. Barcelonából jelentik: Az Európa evezős bajnokságáért megtartott nemzetközi versenyben a döntőbe bekerült Magyarország nyolcasa, a Pannónia is, amely az előmérkőzések során 25 másodperccel maradt Franciaország evezősei mögött. A döntőben Olaszország, Hollandia, Franciaország és Magyarország nyolcscsai indultak. Szűcs Gyula távirati jelentés szerint a döntőben a Pannónia harmadik lett.

Az MTK 3:0 arányú vereséget szenvedett az Amatőrökötől. Bécsből jelentik: A magyar bajnokságot szeptember 10-én nemzetközi mérkőzést játszott Bécsben az Amatőrökkel. Az MTK csatársora csődöt mondott és Piatkó indiszponáltsága miatt 3:0 arányú vereséget szenvedett.

Király Pál országos rekordjai. Budapestről jelentik: Az ESC országos atlétikai versenyén a 25 kilométeres futásban Király Pál, az ESC kitűnő futója 1 óra 28 perc 36.8 másodperccel új országos rekordot állított fel. Megdöntötte Király Pál az országos rekordot a 10 angol mérföldes síkfutásban is. Ezen a távon 55 perc és 33 másodperc idővel állított fel új országos rekordot a kitűnő versenyző.

Felcélős szerkesztő DR. MARTON ERNŐ
Híadó: SZOLIMA nyomda és kiadóvállalat E.T.
Szerkesztőségi telefonszám 977

FÜZETEK,
író- és rajzszerek Schwartz Ignácnál,
Malom-u. 16. kaphatók. Olcsó árak.

Budapesti Wieni

VII., Rákóczy-ut 6. és 1278
I., Rotenturmstrasse 27. számú házaink útján ugy a darabárú, mint vagonrakomány forgalmat Románia, Magyarország és Austria között

5—10—15 napi

határidőn belül — kötbér kikötése mellett — sikerül lebonyolítanunk. Ugyisintén határidő mellett vállaljuk a német cseh és olasz szállítmányokat.

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vállalat,
Cluj, Piata Unirii 26.
Fiókok: Oradea-Mare Rimánócz-n. 12
Orsova, Dunapart, Brassó Kapu-u. 61.
Sajtó expositurák: Bruck, Hegyes-halom, Moson, Szolnok, Biharkezes, Békéscsaba, Kötégán, Biharpuspöki.

— A szerelem élettana. Hosszú hallgatás után Bródy Sándor ismét megjelent irásával a közönség előtt. Legújabb könyve „A szerelem élettana”, egy filozófus és elmélyedni tudó író megfigyelései és feljegyzései. Ára 55 lei, megrendelhető az Uj Kelet könyv-osztályától.

Tüzifa házhoz szállítva:

4 méter vegyes 440 lei, 4 méter hasábos bükk vagy tölgy 600 lei, 100 kg. hasábos bükk vagy tölgy aprítva 36 lei, 100 kg. hántott aprítva 40 lei. Telefonszámok 401—290

Frenkel Mór fatelepe

Vasár
SZIN
Nabima
Kedden,
let
Szerdán,
mie
Csütörtök
bér
Sik
Állan
válthatók
Kedd:
Szerda:
Csütörtök
Péntek:
Szombat
Szombat
Vasárna
Vasárna
Hétfő:
Kedd:
A Mú
ritka mű
magyar
írású
hollandu
Mirbeau
kerülni.
irodalmi
A Mária
sodik A
Margit.
Baróti E
Ferenc.
szani s
Mintfog
jék meg
kezésére
ajánlatos
Az előad
térre ve
pontosan
Szerel
A szerel
műsorán
Poór Li
Consiliu
Nr. 97—
A Ju
iskolászé
kedésben
kivántat
javadalm
Bető
állásra c
megállap
Pályá
szept. 21
meghívó
Ludd
4673
K
SZ
keres
kiseb

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetések egyszeri közlési díja az ávan-
ként 1 lel. Vastagabb betűvel szedett szavak
2 lel. Legkisebb apróhirdetés díja — 10 szóig
— 10 lel. Teljes hirdetések számánál fel-
világosítást nem adunk. A beérkező ajánlatok
hegyi hirdetéseknek a kiadóhivatalban vehetők
át, vidékiek a kívánt címre továbbíthatnak. Erre
a célra a hirdetés díjon kívül 2 lel 60 bani
bélegköltésig fizetendő.

Társ kerestetik »Bí-
nyavárosban« textil- és
kéz m ű s ru üzlethez
100 000-tól 200 000 lei
tőkével. Az üzlet 1 év
óta létezik, kitűnő he-
lyen. Szakember előny-
ben. Ajánlatok »bánya
1886« jellegre a kiadóba
küldendők. 4665

Nevelőt keresek két
elemista és egy első
gimnazista gyerme-
kemhez chmisi ráse
וְיָדוּשׁ וְיָדוּשׁ valamint
hegedű tanítása is kí-
vántatik. Ajánlatok re-
terenciákkal és fizetési
igények megjelölésével
küldendők Max Fried-
mann Brátea. 4661

265

Leiert bagaria
fél és spangnis
cipők

245

Leitől prima
fércipők

145

Leitől iskola-
cipők

100

Leitől női
fércipők

COMMERCE

cipőáruház
Cluj,

Piața Mihai Viteazului
(volt Széchenyi-tér)

34

Keresünk gözfűré-
szűkhöz 25—28 éves
nőtlen egyént, kinek
közéjében és más
szakmabeli irodai mun-
kálataiban jártassága
van, az illetőnek to-
vábbá élelmészeti rakta-
runkat is kezelnie kell.
Azonkívül keresünk né-
hány évi anyagtéri
gyakorlattal bíró nőt-
len egyént. Ajánlatok bizo-
nyítványmalatokkal
Zentároskányi gözfű-
részhöz Maroshévíz
küldendők. 4660

Övönöt azonnali
belépésre Napközi
Gyermekotthona részé-
re keres a Cluj kolozsvári
Izr. jótékony nő-
egylet. 4652

Keresek segédet cipő
és konfekció-üzletembe
önálló megbízható mun-
kaerőt, aki a kirakat-
rendezésben járatos és
a magyar-román nyel-
vet bírja Szombaton
zárva. Fizetési igények
megjelölésével ajánla-
tokat kér Herz Rudolf
Petroseni. 4670-1.

Butorozott vagy bu-
torozatlan szobát ke-
resek konyhával vagy
anélkül október else-
jére. Cím a kiadóban.

**Bocskor, mosótalp
felsőbőr és szij-
gyártóblank**

Állandóan nagy készlet
kicsinyben és nagyban.
Legolcsóbb árak mellett
Videki megrendeléseket
kis postacsomagban is
eszközök.

Vagontélnél öt szá-
zalek kedvezmény

Sá m s o n - b ő r g y á r

Gyulagyár utca 1. A
gyorsáruaktárral
szemben. Telefon:
Gyár 2-86, lakás 3-87

Elveszett a főposta
környékén egy kis
pénzszénny. Becsüle-
tes megtaláló a benne
levő pénzt megtart-
hatja, a kulcsokat jut-
tassa el Mikos Kelemen
u. 17. Glasnehez. 4681

Gépjárouzást olesón
és legszebben készit
Steinbergerné Str. Sa-
guna (Bartha Miklós-u.)
24. Salonok, varrókék
árkedvezményben ré-
szesülnek. 4680

Orthodox שׂרִיִּס friss
libazsír kapható Glancz
Izrael volt aradi sak-
ternél. Arad, Hassin-
ger-u. 3. 4677

2—3 intelligens zsi-
dó fiatalember butoro-
zott szobát kaphat
kosztal. Cím megtud-
ható Szentlélek-u. 1/a.
4679

Fiúk! Ki vállalkozna
levélcserére vidéki
leánnyal. Leveleket
»Cionista« jellegre a
kiadó továbbít. 4678

Előrangú szappan-
főző kerestetik október
15-iki belépésre. Aján-
latokat »Képzett« jel-
legre a kiadó továbbít.

Elveszett egy bril-
liánsokkal kirakott kar-
kötő aranyóra. A be-
csületes megtaláló a
Central nagykereske-
desben, Kossuth Lajos
u. 1. ötszáz lei juta-
lomban részesül. 4683

Keresek szakképzett
ügyes dívat és rőfös
segédet. Kirakatrende-
zés és román nyelv-
tudás feltétlen meg-
kivántatik. Rothmann,
Hátzeg. 4601

Nagy örómániai ve-
gyigyár állandó alkalm-
mazásra raktárnokot
keres. Ajánlkozónak a
német és román nyel-
vet, valamint a keres-
kedelmi számvitelt bir-
nia kell. Gyakorlattal
bírók előnyben része-
sülnek. Ajánlatokat
»Raktárnok« jellegre a
kiadóhivatal továbbít.
4671-I

Tisztelettel értesít-
tem a hölgyközön-
séget, hogy a női
ruha varrási első-
rendű külföldi mun-
kaerővel tovább foly-
tatom. Utcai és es-
télyi ruhák, koszt-
tűimök jutányos ár-
ban a legegységánsab-
ban készülnek. Ugy-
szintén gyöngy és
mindenfélé kézi és
géphímzés újdonsá-
got dívatlap szerint
legszebben készit

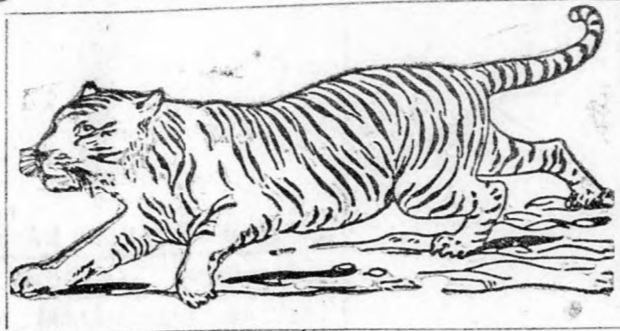
Öz v. M o s h o v i t s n é
műhímző szalonja
volt Unió-utca 15.
(Emelet)

Tanulólanysok
felvételnék.

1410

Mártonffy Testvérek & Co

ujjonnan berendezett világ-
városiszőrmearuházában leg-
ujabb modellek, elsőrangú
szőrmék, mindennemű szőr-
mecikkek, — szücskellékek
nagyban és kicsinyben. —

Szolid bevásárlási forrás!

Cluj-Kolozsvár, Piața Unirei 20. (Főtér)
Telefon 10—25. 1396 **Sürgöngycím: Mártonffypelz.**

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és
sárga színben 1286

Krébs János szijgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.
Kereskedőknek árkedvezmény!

Coron Blue

(Kékitő kocka), kékitő illatos, tinta,
párna, festék, kálaplakk minden
színbén. **Padló sárgító**, garantált
minőség, legolcsóbb ár.

„LUXOR“ vegyszertári gyár, Cluj.
Telegram: „Luxor“, Cluj, Telefon 12—97.
Engros engedmény. 129

Agyag és Vegyipar Rt. Szatmár

Gyárt: bőrenyvet, csontenyvet,
csontzsirt, műtrágyát,
szappant, kocsikenőcsőt,
gépszirt, téglát stb.

Vesz: csontot, száraz és vizes
hustást, nyers és olvasz-
tott fagyut.

Szénbányához társ

kerestetik 80—100.000 lei tőkével. A
bánya 30 zártkutatómlyból áll elsőb-
ségi joggal. A 13 méter mély tárna-
ban 50 cm. szén van, közvetlen vasut-
állomás mellett. Esetleg az egész te-
rület eladó. Ajánlatokat »Szerencse
fel« jellegre a kiadóba kérünk. 4662

3 nap alatt

a legmodernebb művészi
parókákat és vizondolá-
lást párisi kivitelben ké-
szit jutányos árak mellett

Páscu és Erdélyi
hölgyfodrász,
Piața Unirei No. 23.

Şzalámit postán
utánvét mellett pontosan szállit 1344

Winkler Mór & Co szalámigyára
Cluj, Piața Mihai Viteazului (Szé-
chenyi-tér 39. Telefon 12—90.
Árjegyzék és מִשְׁרֵיִר kivanatra ingyen.

Exportját és importját

Románia, Magyarország,
Ausztria és Németország
között határidővel és legolcsóbb
fix díjtételek mellett csak

Deutsch Testvérek

nemzetközi szállítási vál-
lalata tudja lebonyolítani

Központ: Cluj, Piața Unirei 26.

HÁZAK: Wien, I. Rottenturmstrasse 27.
Budapest, VII. Rákóczi-ut 6., VII. Do-
hány-utca 3. Oradea-Mare, Rímanóczy-
ut 12. Brasov, Kapu-utca 61. Arad,
Simonyi-utca 13. Orsova, Dunapart,
Szolnok, Madách-u. 1. **Expozitúrák:**
Bruck, Hegyeshalom, Moson, Bihar-
keresztes, Békéscsaba, Curtici, Kötégyán
Biharpüspöki. 1276

Fuvarlevél felülvizsgálati iroda
Speciális dunai forgalom!

MŰSZAKI CIKKEK ÉS
GAZDASÁGI GÉPEK
NAGYRAKTÁRA

HANN és TÁRSA

Gép- és Műszaki Keresk. Rt.
Cluj-Kolozsvár
Str. Regina Maria (Deák F.-u.) 11

A deutzeni LANGEN és WOLF
motorgyár és a budapesti WOLF-
NER GYULA és TÁRSA gép-
szijgyár képvisellete és lerakata.

Sürgöngycím: Hanncomp.
Telefon: 2-36

FIGYELEM!

A várostól három kilométernyi
távolságra fekvő 33 katasztrá-
lis holdnyi területű, tagosított,
korlással bekerített birtok, me-
lyen két szoba, egy konyha,
nyolc marhára istálló és más
gazdasági épületek vannak,

NOV. HÓ 1-TŐL RÉSZBENI
MUNKALTATÁSRA KIADÓ.

Teljes felszerelés marhaállomá-
ny és elegendő takarmány
átvehető. Értekezni lehet: Cluj,
Calea Decebal (Rudolf-ut) 56.
BERESS városi tanácsossal.

Citrom

300 és 860-as
Sardella paszta 1/4 és 1/8-os
és **Sardella gyűrű (ringli)**

olasz gyártmány 1/10, 1/8, 1/6, 1/4, 1/2, 1/1 kg.-os
Vanília, salycil, naphtalin, gyanta,
salétrom, gyeryia nagyobb mennyi-
ségben kapható

LÉB FIVÉREK Cluj
1401 Telefon 471.

Befőttes U hitelesített palac-
Uborhás V kok és poharak,
Tábla G függő és fali

Lámpák

raktárról azonnal megrendelhetők
Ausländer Lajos 1353
Cluj-Kolozsvár, Piața M. Viteazului
(v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9—54.
En-gros! En-detail!

Szolid, szabott árak!

Függöngyök
és ágyterítők
paplan és
gyapjútakarók

előnyösen
elárusítottak

Gólya Áruházba
Telefon int. 957.

Nagymennyiségű kalapudonsá-
gok és férfi divatcikkek érkeztek

Weisz Izsák
kalap és térfidivat üzletébe
Calea Regele Ferdinand
(volt Ferenc József-ut) 49, melyek
10—20 százalékkal olcsóbban
lesznek kiárusítva a napi árnaknál

ELSŐ ERDÉLYRÉSZI ÉKSZERÁRU GYÁR

CLUJ, Str. Xenophon (v. Szappan-u.)
Telefon interurban 2-13.
Sürgöngycím: JUVAERE Cíej.

Ékszerárugyár és nagykereskedés.

Vesz:
legmagasabb árban min-
denemű arany és ezüstöt.

Gyárt és elad:
mindennemű ékszerárukat.

Vállal:
mindennemű briliáns munkákat,
javításokat és alakításokat.

Vésnöki műterem.
Fogászati arany és forrasztó.

Arany és ezüst hu-
zalok és lemezek.

Csak viszonteladók részére!

Imakönyvek

Papiros- Iró- és 1379

Rajzszerek

Schwartz Ignác-nál
Cluj-Kolozsvár, Malom-utca 16.

Máramarosi Takarékpénztár Rt.

Sighetul-Marmatiei (Máramarossziget)
Alapitva 1898.
Telefonszám 114—111.

Távíratcím Máramarositakarék.

Idegen pénzek vétele és eladása.

Átutalásokat eszközöl a bel- és külföld bár-
mely piacára a legelőnyösebb feltételek mellett.
Betéteket a legmagasabb kamatláb mellett
gyümölcsöztesít. Váltók leszámlitólása és ipari
vállalatok finanszírozása. 1378

KÖSZENET

és kocszot azonnal szállit vagy
későbbi szállításra előjegyez va-
gon vagy métermázsa tételekben:

Kohn Zsigmond cég
Cluj, Strada Baritiu 10.

1413 Telefon 259.

ÁTUTALÁSOKAT!

a külföld bármely részébe
legszilidabban eszközöl a

Forgalmi Bank Rt.

Cluj, az Urania palotával szem-
ben. Idegen pénz nemek vétele és
eladása, folyó számlák, lombard-
kölcsönök, betétek napiól-napig
a legmagasabban kamatoztatnak.

Telefon 1—69 és 7—25.